

årsredovisning 2015

Hörselskadades Riksförbund
org nr 802004-4510 • www.hrf.se

verksamhetsåret 2015

Innehåll

Verksamhetsberättelse	3
Förvaltningsberättelse	33
Resultat och balansräkning	45
Noter	55

Verksamhetsberättelse

Förord

Verksamhetsåret 2015 var mycket intensivt, med en rad olika utredningar, kartläggningar och översyner inom våra kärnområden. Vi hade en del motgångar, men också en rad viktiga framgångar, till exempel att Statens medicinsk-etiska råd (Smer) ställde sig bakom vår kritik mot hörselcheckar, att VMA-larm infördes som sms och att regeringen utlovade åtgärder för bättre ljudmiljö i skolan.

Under året lyckades vi också göra avtryck i samhällsdebatten. I Almedalen uppmärksammade vi den bristande tillgängligheten, via media lyfte vi hörselskadade barns utsatta situation i skolan och med kampanjen "Köp inte en hörapparat" väckte vi nytt liv i debatten om missförhållandena inom hörselchecksystemen.

Förbundsstyrelsen lade fram flera förslag inför kongressen 2016, bland annat ett förslag till nytt handlingsprogram, med en rad ambitiösa mål som syftar till att stärka hörselskadade, bättre hörselvård, mer tillgänglighet, bättre villkor i skola och arbetsliv, organisationsutveckling med mera.

Jag vill framföra ett stort tack till alla som samarbetar med HRF för att tillvarata hörselskadades intressen, och alla de människor runt om i landet som genom sitt ekonomiska stöd gör det möjligt för oss att verka för full delaktighet och jämlikhet för alla hörselskadade. Tack också till HRFs personal för deras engagerade arbete.

Ett särskilt tack riktar jag till förbundsstyrelsen, som på ett positivt och inspirerande sätt stöttade förbundsstyrelsens arbete under året, samt till alla medlemmar och förtroendevalda från norr till söder, vars ovärderliga insatser utgör grunden i vår starka och angelägna folkrörelse.

Jan-Peter Strömgren
förbundsordförande
Hörselskadades Riksförbund (HRF)

Verksamhetsberättelsen på de följande sidorna utgår från HRFs handlingsprogram för 2013–2016, som beslutades av kongressen 2012. De första avsnittens namn motsvarar rubrikerna i handlingsprogrammet. Därefter beskrivs övrig stadgebunden och reguljär verksamhet.

A. En ny upplysningstid

A.1 Öka hörselskadekunskapen samt förbättra attityder till hörselskadade och hörselskadades behov

Under 2015 gjordes en rad insatser i syfte att öka kunskapen om hörselskadade. Bland annat föreläste HRF vid tre tillfällen för personal från Arbetsförmedlingen, Migrationsverket med mera om hörselskadades behov vid etableringen av nyanlända. Vidare föreläste vi om hörselskadade och behovet av tillgänglighet med fokus på ljudmiljö och teleslingor vid sammantaget sju tillgänglighetsutbildningar – fem för fastighetsansvariga inom statlig förvaltning samt två med inlevelseövningar för arkitekter och andra berörda inom byggprocessen. Därtill hade vi en rad samtal med nyckelpersoner inom hörselvård, skola, ljudmiljö och andra områden.

Förbundet spred också kunskap bland hörselskadade, inte minst via Hörsellinjen (se G.2).

Intressepolitisk bevakning

Intressepolitiskt var året mycket händelserikt, med flera utredningar inom områden som är viktiga för HRF. Det ställde stora krav på förbundets bevakningsarbete.

Förbundet deltog också på ett antal kurser och konferenser, både för att samla kunskap och för att markera HRFs intressen.

"Svensk politik hörs för dåligt" i Almedalen

Under Almedalsveckan 2015 var HRF väl synliga i både vimlet och debatten. Med devisen "Svensk politik hörs för dåligt" uppmärksammade förbundet den bristande tillgängligheten i samhällsdebatten. Vi lyfte samtidigt fram vår checklista om "Tillgänglighet för hörselskadade i Almedalen", som bland annat lades ut på den officiella Almedalswebben.

"Debatten under Almedalsveckan är inte öppen för alla. Hörselskadade stängs ute från en stor del av såväl mediebevakningen som arrangemangen på plats", konstaterade vice förbundsordförande Eva Blomquist i ett pressmeddelande och en debattartikel i Nyheter 24. Hon framhöll att bristande tillgänglighet innebär diskriminering.

Både pressutspelet och checklistan fick en hel del uppmärksamhet i radio, tv, bloggar och sociala medier. Det fick också HRFs stuga i centrala Visby, där vi under fyra dagar erbjöd hörseltest, hörselrådgivning och information om vår syn på tillgänglighet, hörselvård och andra intressepolitiska frågor. Totalt kom det över 4 000 besökare, varav nästan 2 500 testade hörseln med HRFs app "Hörseltestaren".

I Almedalen genomförde HRF flera "skrivtolkningsaktioner", i samarbete med Unga Hörselskadade (UH) och Stockholmstolkarna AB. Skrivtolkar följde med ut i vimlet på gator och torg, så att HRFs och UHs utsända kunde stå i stökig ljudmiljö och diskutera med politiker, poliser, lärare, journalister och andra opinionsbildare, med hjälp av surfplattor. Aktionsgruppen bar med sig skyltar där det stod "Skrivtolkning pågår!" och "Allt som är värt att säga är värt att skrivtolka". Aktionerna väckte intresse för skrivtolkning som tillgänglighetslösning och gav arrangörer en tankeställare angående vikten av hörseltillgänglighet.

Liksom tidigare år genomförde UHs "Slingpatrullen" kontroller av hörseltillgängligheten i Almedalen, med stöd av HRF. Inför Almedalsveckan skickade HRF och UH brev till alla de arrangörer som hade fått "underkänt" 2014 och tipsade om HRFs checklista. Det gav viss

effekt, men UH måste trots det konstatera att det var illa ställt med tillgängligheten även under Almedalen 2015. Av 106 besökta arrangemang hade knappt hälften teleslinga och bara fem hade skrivtolk. Endast 16 procent hade teckenspråkstolk.

HRFs förbundsstyrelse och ombudsmän deltog på ett stort antal seminarier, om skola, vård, äldreomsorg, ljudmiljö med mera, där de samlade kunskap, debatterade och knöt kontakter med bland andra experter, sakkunniga, beslutsfattare och andra intresseorganisationer. Många av dessa kontakter visade sig senare bli värdefulla för vårt fortsatta arbete.

Hörselveckan och Hörselskadades Dag

I samband med Hörselveckan 2015, den 12-18 oktober, var nästan 80 föreningar och distrikt aktiva i arbetet med att sprida hörselkunskap och synliggöra hörselskadade. Många uppmanade allmänheten att testa sin hörsel, framför allt på Hörselskadades Dag, den 17 oktober.

Det anordnades föredrag, öppet hus med mera från norr till söder, och över 5 000 testade hörseln med HRFs Hörselestaren i samband med dessa arrangemang (se även A.3). Några föreningar satsade extra stort; i Stockholm försågs en gångtunnel med ljudabsorbenter och förvandlades till en "ljudsmart upplevelse" med tips och råd om bra ljudmiljö, och i Kristinehamn bjöds alla medlemmar på textad bio, för att nämna några. Många föreningar värvade nya medlemmar med hjälp av välkomstgåvor som tygkassen "Jag är hörselsmart", HRF-reflexer med mera.

Inför Hörselveckan lanserade förbundet en ny, animerad film om HRF, för att stimulera medlemsvärvningen (se D.1).

A.2 Stärka hörselskadade att utkräva sina rättigheter

Kampanjen "Köp inte en hörapparat"

Under hösten genomförde förbundet en Hörsellinjen-kampanj i Skåne och Stockholms län – de två landsting som har så kallade hörselcheckar. Annonser med rubriken "Hör du dåligt? Köp inte en hörapparat" i tunnelbana, på stortavlor och i tidningar skapade uppmärksamhet kring rätten till hörapparater och möjligheten att vända sig till Hörsellinjen för rådgivning.

Kampanjen fick starkt genomslag och nästan uteslutande positivt gensvar bland hörselskadade och anhöriga. Under två veckor i oktober hade Hörsellinjen fyra gånger fler kontakter än under en vanlig månad, vilket var rekord.

Många av de som hörde av sig hade fått bristfällig eller direkt vilseledande information om rätten till hörapparater och annan hörselvård. En del hade betalat stora summor ur egen ficka. Andra tog kontakt för att rusta sig med kunskap inför hörapparatutprovning.

I samband med kampanjen inledde förbundet en ny offensiv mot "fritt val"-systemen i Stockholms län och Skåne, genom ett samarbete med SVTs Rapport-redaktion. Förbundet hade tagit fram statistik som bekräftade att hörapparatindustrin har ett direkt inflytande över vilka hörapparater patienter får inom "fritt val"-systemen, och detta avslöjades i ett Rapport-reportage, där det även medverkade hörselskadade som utsatts för oseriös försäljning.

Redan i rapporten "Myternas marknad – svensk hörselvård från behov till business" (2014) visade HRF att två multinationella koncerner äger de mottagningar som utför över 80 procent av hörapparatutprovningarna i Stockholms län och Skåne. Nu kunde HRF presentera ny statistik som visar att 98 procent av patienterna vid mottagningar som tillhör William Demant Holding-koncernen får just de hörapparatmärken som den egna koncernen tillverkar. Därmed undergrävs den valfrihet som var själva syftet med "fritt val". Efter Rapport-inslaget gjorde några politiska partier i Stockholm utspel i frågan. Samtidigt skickade HRF två PM om missförhållandena inom hörselvården till Stockholms läns landsting respektive Region Skåne samt bjöd in ansvariga politiker till samtal om hörapparatindustrins olämpliga inflytande över hörselvården. Detta ledde till möten med representanter för olika partier i såväl Stockholm som Skåne under vintern 2015–2016. Vi hade vi även kontakt med företrädare för audionomernas yrkesorganisation, Svenska Audionomföreningen, SvAF (se B.1).

Information om möjligheter att anmäla

Hörsellinjen uppmuntrade enskilda att påtala eller anmäla olika brister, till verksamhetsansvariga, landstings-/regionförvaltningar, Patientnämnden, Inspektionen för vård och omsorg (IVO), Diskrimineringsombudsmannen (DO), lokalansvariga med flera, beroende på vad frågan gäller. Hörsellinjen gav även råd och stöd till föräldrar som driver frågor som rör skolplacering, åtgärdsprogram, skolskjuts med mera.

A.3 Verka för fler hörselkontroller

HRFs digitala hörseltest

HRFs digitala hörseltest är fortfarande mycket populärt. Över 220 000 personer har testat sin hörsel med HRFs gör-det-självt-test sedan starten. Under året gjorde omkring 28 000 personer hörseltestet på webben. Ytterligare 8 000 personer laddade ner HRFs app Hörseltestaren.

HRFs hörseltest i telefon upphörde den 31 augusti, eftersom tekniken var föråldrad. Istället påbörjades arbetet med att bygga en ny, responsiv webb med "Hörseltestaren" (se G.1).

Hörselkontroller

HRF har länge arbetat för att fler ska erbjudas regelbundna hörselkontroller i arbetslivet. Då den viktigaste vägen till fler hörselkontroller är en revidering av Arbetsmiljöverkets bullerföreskrifter, uppmärksammade HRF vid ett flertal olika tillfällen Arbetsmiljöverket (AV) på att dessa borde ses över. Svaret blev emellertid att resursbrist gjorde att någon översyn inte var aktuell.

HRF skickade därför en skrivelse till statssekreterare Irene Wennemo vid Arbetsmarknadsdepartementet, som ansvarar för arbetsmiljöfrågor. I skrivelsen betonades bland annat att hörselkontroller för fler skulle bidra till att regeringens mål för minskad sjukskrivning lättare skulle uppnås. Men Arbetsmarknadsdepartementet svarade att de inte hade för avsikt att ha synpunkter på revidering av föreskrifter om arbetsmiljön, och hänvisade HRF tillbaka till AV.

Frågan om hörselkontroller för lärare aktualiserades också när förbundskansliet deltog vid ett möte med yrkesverksamma HRF-medlemmar i Linköping. Distriktstyrelsen i Östergötland åtog sig att undersöka om de har möjligheter att, med stöd av förbundskansliet, driva kravet gentemot Linköpings kommun för att få ett positivt pilotprojekt för andra kommuner att följa efter.

Funktionshindersperspektiv i etableringen

Projektet *Ett funktionshinderperspektiv på etableringen av vuxna nyanlända i Stockholms län*, som finansierats med bidrag från Arvsfonden var under 2015 inne på sitt sista projektår. Projektet initierades av paraplyorganisationen för etniska organisationer i Sverige, SIOS. HRFs deltagande i projektet motiverades av att det är nödvändigt att tidigt identifiera nyanlända flyktingar som har en hörselnedsättning. Detta för att bättre kunna tillgodogöra sig svenskundervisning och underlätta tillträde till arbetsmarknaden. Målet för HRF var att alla nyanlända ska genomgå någon form av hörselscreening.

Genom projektet fick HRF möjlighet att presentera våra krav och synpunkter vid tre konferenser för handläggare inom Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och andra myndigheter som möter nyanlända flyktingar. Det handlade främst om hörselskador i relation till lärande, särskilt att lära språk, och mer brett till social kommunikation och integration.

Skrivelser till arbetsförmedlingen och Migrationsverket

I samband med ovan nämnda projekt skickade HRF tillsammans med paraplyorganisationen SIOS och Synskadades Riksförbund (SRF) skrivelser till generaldirektörerna för Arbetsförmedlingen och Migrationsverket med begäran om samtal. Budskapet var att mer måste göras för att snabbt identifiera de nyanlända flyktingar som har en syn- eller hörselnedsättning. När så inte sker försvåras möjligheterna till svenskkunskaper, arbete och integration. HRFs ståndpunkt är att nyanlända bör genomgå någon form av hörselundersökning. Båda myndigheterna förklarade sig villiga att träffa oss för att diskutera dessa frågor.

På grund av hög arbetsbelastning hos Migrationsverket kom mötet med dem inte till stånd. Däremot träffade HRF, SRF och SIOS ansvariga för funktionshinderfrågor på Arbetsförmedlingen (AF). Det fanns vid mötet en gemensam syn på de problem som tagits upp i skrivelsen. AFs egna undersökningar bekräftade den bild HRF har angående hörselskador bland flyktingar. Det fanns också en förhoppning om att de resurstillskott som AF hade fått skulle ge ökade möjligheter att arbeta med dessa frågor, bland annat genom internutbildning av handläggare.

B. Hörselvård, hjälpmedel, stöd och service

B.1 Arbeta för att hörselvården stärks och utvecklas

Utreda och kartlägga behov

Under hösten genomfördes fyra enkäter för att skapa en helhetsbild av vilket stöd hörselskadade förskole- och skolbarn och deras föräldrar får. Målgrupper för enkäterna var chefer inom hörselhabiliteringen i samtliga landsting/regioner, medlemmar i Svenska Pedagogiska Audiologiska Föreningen (SPAF), regioncheferna vid Specialpedagogiska Skolmyndigheten (SPSM) samt föräldrar som är medlemmar i HRF eller deltog i något av HRFs föräldraseminarier 2014. För att få en jämförande bild av hur stödet till hörselskadade barn utvecklats genomfördes också ett antal intervjuer med personer som har lång erfarenhet av arbete med hörselhabiliteringsfrågor.

Genom enkäter till hörselvården samlade förbundet in statistik om hörapparater och hörselimplantat samt avgifter och andra hörhjälpmedel. Syftet var att följa utvecklingen inom hörselvården samt att få underlag för uppdateringar av hörselvårdssidorna på Hörsellinjen.se.

HRF förde samtal med bland annat Sveriges kommuner och landsting (SKL), Socialstyrelsen och Myndigheten för delaktighet (MFD) om behovet av att någon myndighet tar ansvar för statistikinsamling på hjälpmedelsområdet. Socialstyrelsen och SKL visade visst intresse, och samtalen fortsätter under 2016. HRF kommer också att ta upp frågan i samband med regeringens hjälpmedelsutredning (se nedan).

Kritik mot hörselcheckar från Statens medicinsk-etiska råd

HRFs rapport "Myternas marknad: Svensk hörselvård – från behov till business" var högaktuell även under 2015.

En viktig framgång kom i januari, då Statens medicinsk-etiska råd, Smer, släppte rapporten *Med- och egenfinansiering i vården – etiska aspekter*, där rådet kritiserar konstruktionen med hörselcheckar och konstaterar att medfinansiering av hörapparater inte är etiskt godtagbart utifrån principen om vård på lika villkor: "Att öppna för att patienter med medfinansiering kan köpa sig till en mer avancerad hörapparat strider mot likarättstolkningen av människovärdesprincipen."

Smer-rapporten tar utgångspunkt i frågan: "Är medfinansiering i syfte att få en högre vårdkvalitet etiskt godtagbart i den offentliga vården?". Smer svarar med att slå fast att behovet ska styra vården, inte plånboken och framhåller även att system med medfinansiering kan utnyttjas för vinnings skull: "att utsätta vårdsökande patienter för otillbörlig marknadsföring under parollen "fritt vårdval" och ökat patientinflytande är utifrån ett etiskt perspektiv inte försvarligt".

Vid ett seminarium under Almedalsveckan framgick det att ledamöter i Smer hade ändrat sin ståndpunkt i frågan om medfinansiering efter att ha tagit del av HRFs rapport, "Myternas marknad", och valde att ställa sig bakom de flesta av HRFs problembeskrivningar.

Vid en temadag med Nordiska Hörselskadades Samarbetskommitté (NHS) i slutet av augusti framförde Smers ordförande, Kjell Asplund, att rapporten "Myternas marknad"

har påverkat landstingspolitiken på ett påtagligt sätt; inga ytterligare landsting har planer på att införa medfinansiering i form av hörselcheckar.

Intresset för HRFs kritik mot "fritt val"-systemen och rapporten "Myternas marknad" tog ny fart i samband med kampanjen "Köp inte en hörapparat" hösten 2015 (se A.1).

Utvärdering av "fritt val"

Socialstyrelsen fick 2014 i uppdrag att utvärdera bland annat "fritt val av hjälpmedel". HRF har följt arbetet genom uppdragets referensgrupp. På begäran av utredaren lämnade vi också en skrivelse om våra erfarenheter av "fritt val", där vi bland annat framhöll att vi anser att auktoriserade mottagningar ska vara oberoende av hörapparatindustrin, att audionomer inte kan vara både förskrivare och säljare samt att hörselcheckarna ska avskaffas. HRF anser också att offentligt finansierade upphandlingar av breda, flexibla hörapparatsortiment främjar patientens valfrihet och inflytande. Socialstyrelsen redovisar sitt uppdrag 2016.

Välfärdsutredningen

I mars beslutade regeringen att tillsätta den så kallade Välfärdsutredningen ("Ett nytt regelverk för offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster"). Sedan HRF uppmärksammat utredaren på problemen med hörapparatkoncernernas inflytande inom hörselvårdsområdet blev vi inbjudna till ett forskarseminarium som syftade till att inhämta forskarbaserade erfarenheter och analyser av konkurrensutsättningens konsekvenser inom det offentligt finansierade välfärdstjänsterna. Det parlamentariska läget i riksdagen gör dock att utredningen lär få liten betydelse.

NHS – temadag "Hörselvård i förändring – vart är vi på väg?"

I augusti anordnade HRF en temadag om utvecklingen inom hörselvården för medlemsorganisationerna i Nordiska Hörselskadades Samarbetskommitté (NHS). HRF berättade om utvecklingen i Sverige utifrån ett historiskt perspektiv, om hörapparatindustrins marknadsstrategier och hur svensk hörselvård finansieras och är organiserad samt om Hörselbrons kvalitetsregister. Vår finska systerorganisation redogjorde för Finlands utmaningar nu och i framtiden. Statens medicinsk-etiska råd, Smer, presenterade sin rapport om med- och egenfinansiering i vården. Dagen avslutades med en kort summering av situationen i respektive medlemsland.

I anslutning till temadagen hölls NHS årsmöte. En punkt som diskuterades var möjligheten att söka ökat bidrag från Nordiskt välfärdscenter (NVC). NVC deltog under temadagen och berättade om sin verksamhet.

Dialog med professionen

Förbundsstyrelseledamot Agneta Österman representerade HRF i Svenska Audiologiska sällskapets (SAS) styrelse.

Yrkesföreningarna inom svensk audiologi anordnar vart tredje år konferensdagarna "Tema Hörsel", som samlar stora delar av hörselvården i Sverige, från både offentliga och privata sektorn. Under konferensdagarna deltog HRF i en rad diskussioner om utvecklingen inom svensk hörselvård och pågående forskning inom området. Vi hade också ett bokbord med HRFs rapport "Myternas marknad".

Under hösten träffade HRF representanter för yrkesföreningen Svenska Audionomföreningen (SvAF), med anledning av kampanjen "Köp inte en hörapparat". En konstruktiv diskussion om situationen inom hörselvården fördes. Ytterligare kontakter kommer att tas framöver.

Essendeklarationen – EFHOH

Under året undertecknade HRF den så kallade "Essen-deklarationen" – ett historiskt dokument till försvar för hörselskadades rätt till hörapparater och andra hjälpmedel.

Att få hörapparater utifrån behov är ingen självklarhet för Europas 51 miljoner hörselskadade. Tillgången till hörteknik är i många länder en fråga om personlig ekonomi. Och i även Sverige är det i dag allt fler som uppmanas att betala för att få den hörselvård och de hörhjälpmedel de behöver.

Utvecklingen oroar organisationerna i den europeiska hörselskadefederationen, EFHOH (European Federation of Hard of Hearing People), som antog Essen-deklarationen. Deklarationen hänvisar till FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som Sverige har antagit. Konventionen slår fast rätten till ett självständigt liv, och för hörselskadade förutsätter det tillgång till hörapparater och hörhjälpmedel. Samtidigt understryker EFHOH att det inte räcker med tekniska lösningar. Hörteknik behöver vara en del av allsidig hörselrehabilitering.

B.2 Fler hörselskadade ska få habilitering och rehabilitering

Regional påverkan och dialog

I mars beslutade Stockholms läns landsting att sänka ersättningsnivåerna inom flera vårdvalsområden, bland annat för primär hörselrehabilitering (hörapparatutprovning). Inför beslutet skickade förbundet och Stockholmsdistriktet en skrivelse till Hälso- och sjukvårdsnämnden, där vi varnade för att det skulle kunna leda till att ännu fler pressas att betala dyrt för hörselvård. Nämnden beslutade trots det enligt förslaget, men förvaltningsledningen fick uppdrag att återkomma med förslag på hur revideringen ska kunna göras med bibehållen kvalitet.

Hörselvårdsseminarium

Ett hörselvårdsseminarium med fokus på vårdval/fritt val anordnades för HRF-distrikten i Uppsala län, Stockholms län, Östergötland och Skåne. Syftet var att gå igenom den senaste utvecklingen, öka kunskapen och utbyta erfarenheter med varandra, både om vårdvalet och hur vi kan driva frågan på bästa sätt.

Under hösten genomfördes årets hörselvårdsseminarium med HRFs distrikt. Totalt 15 distrikt skickade representanter till seminariet, varav flera deltog för första gången. Syftet var att lyfta aktuella ämnen och stärka distriktens påverkansarbete. Vid seminariet presenterades och diskuterades den nya Patientlagen, Socialstyrelsens pågående utredningar på hjälpmedelsområdet, företagens strategier på hörapparatmarknaden samt Hörselbrons kvalitetsregister. Vidare informerade vi om HRFs undersökning om hörselvårdens och förskolans/skolans stöd till hörselskadade barn/ungdomar samt om den förestående kampanjen "Köp inte hörapparat". Deltagarna deltog också i gruppsamtal om

lokalt påverkansarbete, utifrån temat "Hur kan vi stärka vårt bevaknings- och påverkansarbete i hörselvårdsfrågan".

Kommuners ansvar för äldre hörselskadade

Swedish Standards Institute (SIS) antog i början av året standarden om *Kvalitet i omsorg, service och rehabilitering för äldre med omfattande behov i ordinärt och särskilt boende*. HRF bidrog under drygt tre års tid framgångsrikt i arbetet med att ta fram standarden. Förbundsstyrelsen tillsatte en arbetsgrupp, "HRF-senioren", med uppdrag att med utgångspunkt i standarden se över hur situationen kan bli bättre för landets hörselskadade seniorer. Gruppen träffades tre gånger under 2015. En rapport lämnas till förbundsstyrelsen i slutet av mars 2016.

Inom ramen för "HRF-seniorens" arbete träffade förbundet Barbro Westerholm, riksdagsman och aktiv i riksdagens arbete med seniorfrågor, samt representanter för SPF-senioren samt Pensionärernas Riksorganisation (PRO). Syftet var att samla in kunskap för gruppens arbete.

Under våren blev HRF inbjudna till SPF-seniorens landsmöte. Vi fick då möjlighet att presentera vår syn på hörselskadade seniorers situation, om vårdvalet och fria valet samt om tillgänglighet.

Syn- och hörselinstruktörsföreningen (SHIF-s) bjöd in HRF, Synskadades Riksförbund (SRF) samt Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB) till möte för att diskutera den allvarliga situationen med minskat antal syn- och hörselinstruktörer i landet. Den senaste kartläggningen från 2013 visar att endast 90 kommuner har syn-/hörselinstruktörer. Fler kommuner har sedan dess dragit in på tjänsterna. Sex år tidigare fanns det syn- eller hörselinstruktörer i 230 kommuner. Vid mötet diskuterades vad som kan göras för att vända utvecklingen. Dialogen kommer att fortsätta under 2016.

B.3 Driva krav på likvärdig hörselvård i hela landet

Hjälpmedelsutredning

I sin regeringsförklaring uttryckte regeringen att de vill ta fram ett nationellt regelverk och skapa ett samlat huvudmannaskap för hjälpmedel. I december tillsattes utredningen *Hjälpmedel, teknik och metoder för delaktighet och självbestämmande* (dir 2015:134), som HRF bevakar.

Medverkan på partikongresser

Under året deltog HRF med monter vid Miljöpartiets, Socialdemokraternas samt Moderaternas kongresser.

Vid S-kongressen i Västerås var utbytet litet. Ljudmiljön i utställningslokalen var så förfärlig att vi skrev till partisekreterare Carin Jämtin, som återkom med ett positivt svarsbrev.

På Miljöpartiets kongress i Örebro blev det många samtal om både hörselvårdsfrågan och skolmiljarden. Dessutom blev det ett långt samtal med partiets språkrör och utbildningsminister Gustav Fridolin om hörselskadades möjligheter att lära sig teckenspråk i skolan med mera. Samtalet om teckenspråk initierades av kommunalrådet Niclas Persson i

Örebro och genomfördes tillsammans med Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) samt Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDU). HRF föreslog att en hearing om teckenspråket skulle genomföras (se C. 5).

Vid Moderaternas partistämman i Karlstad i oktober fanns ett stort intresse att mera konkret diskutera framförallt ljudmiljöfrågan med M-politiker på olika nivåer. Däremot var frågan om "fritt val" inte lika enkel att få gehör för.

C. Tillgänglighet

C.1 Diskrimineringslagstiftning

Den 1 januari 2015 trädde det i kraft en ny bestämmelse om bristande tillgänglighet i diskrimineringslagen. Men trots att Diskrimineringsombudsmannen (DO) fick över 300 anmälningar under året tog inte myndigheten ett enda ärende till domstol.

Regeringen hade utlovat att det skulle påbörjas en översyn av diskrimineringslagens skrivningar om bristande tillgänglighet under 2015, men så skedde inte. I december 2015 kom beskedet att översynen dröjer.

C.2 Bättre ljudmiljö och bra hörbarhet

Kraven på fysisk tillgänglighet för hörselskadade måste skärpas, anser HRF. I detta syfte hade vi under året löpande dialog med berörda myndigheter, som Boverket och Myndigheten för delaktighet.

Vi föreläste vid sju olika tillfällen om hörselskadade och behovet av tillgänglighet med fokus på auditiv miljö, efter inbjudan från Statens fastighetsverk och BFAB (Bygg- och fastighetssektorns fortbildningsinstitut AB), som arrangerade utbildning för fastighetsansvariga inom statlig förvaltning respektive arkitekter och andra berörda inom byggprocessen. Utbildningarna syftade till att skapa insikt och förståelse för bland annat hörselskadades behov av tillgänglighet.

SIS-standarder och byggregler

Vi var involverade i frågor som rör tillgänglighet inom ramen för standardiseringsarbetet på Swedish Standards Institute (SIS). HRF har formell representation i de tekniska kommittéerna TK 197, Byggakustik, tk 453 Tillgänglighet i byggd miljö och tk 536 Samordningsgrupp för tillgänglighet. Under året har flera standarder, på såväl nationell som internationell nivå, som reglerar tillgänglighet i lokaler varit föremål för revidering och det arbetet fortskrider under 2016.

SIS har tagit fram en symbol som ska illustrera "Hörselförmåga", som vi har varit kritiska till, av flera anledningar. I samband med en revidering av denna standard tryckte HRF på för att symbolen skulle tas bort och att standarden istället skulle hänvisa till den befintliga, internationella symbolen för teleslinga. Detta lyckades vi få gehör för.

Skolans ljudmiljö

I regeringens budget för 2015 ingick en satsning på en miljard kronor under mandatperioden för att delfinansiera investeringar för bättre arbetsmiljö i skolorna, den så kallade "Skolmiljarden". Buller var ett av de områden som skulle åtgärdas, och HRF välkomnade satsningen. Budgeten röstades emellertid ner i riksdagen. HRF bedrev därför under våren 2015 ett påverkansarbete gentemot regeringskansliet för att återföra Skolmiljarden till den politiska dagordningen. Det handlade om direkta kontakter med ansvariga i regeringskansliet samt att HRF tillsammans med Lärarförbundet sände en skrivelse till bostadsminister Mehmet Kaplan (MP), som ansvarig för de fysiska investeringarna i skolan, där problemen med dålig ljudmiljö betonades. Redan i vårbudgeten i april annonserade regeringen att skolmiljarden skulle komma tillbaka 2016. HRF deltog under hösten i remissförfarandet kring den förordning Boverket tagit fram om ansökningsförfarande och vad som konkret krävs för att kunna ta del av skolmiljarden. Genom HRFs remissvar fick ljudmiljöfrågor en mer framskjuten plats i den förordning som fastställdes. HRF förberedde också för att ta fram underlag för att hjälpa föreningarna att vara aktiva i denna fråga. Ett samarbete med föreningen i Strängnäs inleddes också, med avsikt att de skulle kunna agera som "pilotfall" genom att kontakta alla kommunala- och friskolor i kommunen med information om de möjligheter till bättre ljudmiljö som skolmiljarden innebär.

För att understryka behovet av Skolmiljarden skickade HRF tillsammans med Astma- och Allergiförbundet, Unga Allergiker, Handikappförbunden, Dyslexiförbundet FMLS, och Barnverket i december en skrivelse till regeringen.

HRF påbörjade under året en genomgång av inspektionsprotokoll från Arbetsmiljöverkets pågående inspektion av skolan. Syftet med genomgången är att se på vilket sätt buller i skolan är ett problem och hur det uppmärksammas av inspektionerna. Arbetet fortsätter 2016.

Samverkan för utveckling av ljudmiljöfrågan

Lena Adelson Liljeroth, före detta kulturminister, tog initiativ till en "rådgivningsgrupp" tillsammans med HRF och olika intressenter inom café- och restaurangområdet, bland annat arbetsgivarorganisationen Visita, Hotell- och restaurangfacket och kända profiler inom området. Den gemensamma utgångspunkten var att ljudmiljön på krogen är alltför dålig. Såväl fullt hörande som hörselskadade är mycket besvärade, och både gäster och personal påverkas negativt. Det här är en fråga som HRF har jobbat med i flera år, framför allt i samband med kampanjen Befria samtalet. Gruppen hade diskussioner om vilka möjligheter som finns för att förbättra ljudmiljön, och det ledde bland annat till att arbetsmarknadens parter riktat större fokus på problemet och planerar för ett forskningsprojekt. White Guide, som bedömer restauranger, ska prova att ha med ljudmiljöaspekter i sina restaurangrecensioner.

VMA-larm som sms

Sedan den 1 februari 2015 är det möjligt för allmänheten att få Viktigt meddelande till allmänheten, VMA, som sms till mobiltelefoner som är registrerade på en adress i ett drabbat område. Det här är en stor framgång för HRF, som i många år har drivit krav på att hörselskadade och döva ska kunna få VMA-larm via sms.

VMA används vid olyckor och allvarliga händelser och för att varna för och informera om störningar i samhällsviktiga funktioner och i samband med mycket ovanliga händelser. Trots det var VMA tidigare endast ljudbaserat, och därmed otillgängligt för hörselskadade och döva.

Tillgänglighetsinformation i Almedalen

Med budskapet "Svensk politik hörs för dåligt" lyfte förbundet fram den bristande tillgängligheten i samhällsdebatten, inte minst under Almedalsveckan (se A.1).

C.3 Ökad tillgänglighet till tv, radio, webb och andra digitala medieformat

I april HRF träffade SVTs nya vd, Hanna Stjärne. Syftet var att påtala vikten av textning och god hörbarhet för att tv ska vara tillgängligt för hörselskadade.

I början av året tillsatte regeringen utredningen *En mediepolitik för framtiden* (Dir 2015:26). Utredningen bjöd in HRF med flera till möte för att få information om vilka behov av tillgängliga medier som finns. Genom Medieutredningen fortsätter HRF påverka för bättre tillgänglighet, främst textning och hörbarhet, även under 2016.

Post- och Telestyrelsens (PTS) projekt om att ta fram en språkresursbank delades under året i två delar. Den ena delen, som handlar om att ta fram en prototyp för direkttextning, sker i samarbete med SVT. Detta arbete ska vara klart i december 2016. Den andra delen är en inventering av resurser för en svensk språkresursbank. Detta ska göras av KTH, Kungliga tekniska högskolan. HRF följer kontinuerligt projektet som fortsätter 2016.

HRF har lämnat underlag till Myndigheten för radio och tv när det gäller skyldigheterna som gäller för svenska programföretag som sänder från Sverige (gäller inte SR/SVT/UR som har särskilda regler). Kanaler som TV4, Sjuan, TV12, C More och TV1000 har skyldigheter att i olika omfattning tillgängliggöra sina tv-sändningar. Kraven omfattar för närvarande program som sänds på svenska. Vi har också lämnat svar till EU-kommissionens konsultation inför en revidering av det audiovisuella direktivet.

I mars skickade HRF en skrivelse till TV4s ledning, sedan de aviserat att de skulle lägga ner sina nyhetssidor på text-tv. HRF uppmanade kanalen att kompensera den försämrade tillgängligheten genom att satsa på textning av nyhetsutbudet på webben.

I december var det ett år sedan SF Bio, Svenska Bio med flera började visa i stort sett alla svenska filmer med text, vid alla visningar. Textningen har inneburit ett stort och viktigt lyft för hörselskadade och döva samt andra grupper, bland annat personer med annat förstaspråk. Bioföretagen konstaterade att textningen inte hade påverkat besökssiffrorna nämnvärt i någon riktning.

C.4 Förbättra tillgången till tolkning av hög kvalitet

Sedan Tolktjänstutredningen (SOU 2011:83) lade sitt betänkande 2011 har HRF drivit på att för regeringen ska lägga förslag om en utvecklad tolkservice. HRF har genom ordförande-gruppen, som består av ordföranden i samtliga hörsel- och dövorganisationer, gemensamt drivit frågan mot den interdepartementala arbetsgrupp som Socialdepartementet samordnade. Vi förväntade oss en departementsskrivelse med skarpa förslag om en utvecklad tolkservice, men något sådant kom inte detta år heller, vilket vi var mycket kritiska till.

När det gäller frågan om tolkning i arbetslivet skrev HRF under oktober till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S) för att påtala de stora brister som finns. Något möte med ministern kom inte till stånd, men frågan lämnades till Arbetsförmedlingen för vidare hantering.

Under våren hjälpte HRF en medlem att göra en JO-anmälan gällande rätten till vardagstolkning i arbetslivet. JO avskrev ärendet, men den berörda tolkcentralen ändrade beslutet till medlemmens favör.

Skrivtolk- och teckenspråkstolkutbildningen

Statskontoret fick i början på året i uppdrag att göra en översyn av det framtida behovet av teckenspråks- och skrivtolksutbildningen. En rapport presenterades i slutet av året som visade på ett kraftigt minskat behov och därmed lämnades förslag på en större minskning av utbildningen av teckenspråks- och dövblindtolkar. Däremot föreslogs en viss utökning av skrivtolksutbildningen. HRF lämnade synpunkter till den pågående utredningen. Vi diskuterade även frågan med Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH), som är tillsynsmyndighet för tolkutbildningen.

C.5 Pedagogisk och fysisk tillgänglighet i skola och utbildning

Föräldraprojektet

HRF har med stöd från Allmänna Arvsfonden genomfört ett projekt som syftar till att ge föräldrar till hörselskadade barn bättre information om rättigheter i skolan. Projektet slutredovisades i december.

Under projektets sista år har Hörsellinjen utbildats i skolfrågor, informationen om skolfrågor lagts upp på Hörsellinjen.se, och ett informationsmaterial till föräldrar har tagits fram. Informationsmaterialet kommer att distribueras bland annat via hörselvården i början på 2016.

Stöd till hörselskadade elever i skolan

Regeringen tillsatte 2013 en nationell samordnare med uppdrag att bland annat utreda hur stödet till hörselskadade elever kan bli bättre. För att få till stånd ändrade direktiv för utredningen, innebärande att staten måste ta ett tydligt ansvar för bildandet och driften av Regionala Resurscentra för hörselskadade, RRC, uppvaktade HRF statssekreterare Helene Öberg under våren. Vid mötet lyftes också behovet av utbildning av hörsellärare. Vid en träff med utredaren, Jan Sydhoff, lyftes även behovet av nya direktiv.

Utredningen lämnade i april ett delbetänkande om utvärdering av statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet (de så kallade SIS-medlen), SÖK – statsbidrag för ökad kvalitet (SOU 2015:49) HRF lämnade remissvar på delbetänkandet, ett svar där vi beklagar att utredningen lägger förslag i fel ordning och att det inte går att ha synpunkter på användningen av pengar när vi inte vet hur organisationsförslaget kommer att se ut.

Vid ett möte i november presenterade utredaren tankar om bland annat vad utredningen kallar SAK-miljöer (särskilt anpassade kommunikativa miljöer) och en förstärkning av teckenspråkets ställning i skollagen. Utredningen var tänkt att lämna slutbetänkande 15 april 2016, men fick i januari 2016 nya direktiv och förlängd tid till 30 juni 2016.

Det planerade skolseminariet med representanter från yrkesföreningen för hörsel- och dövpedagoger – Svenska pedagogiska audiologiska föreningen (SPAF), Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM), hörselklasskolor samt hörselhabiliteringen, senareläggs tills utredaren lagt sina förslag.

HRF har under året också följt/deltagit i referensgrupper till ett antal utredningar på skolområdet: gymnasieutredningen, utredningen om nationella prov, utredningen om att vända frånvägar till närvaro, nationell kartläggning inkluderande skola, breddad rekrytering till högskolan.

HRF har också aktivt påverkat frågan om Örebro kommuns planer på flytt av Riksgymnasiet för hörselskadade (RGH) samt Riksgymnasiet för döva (RGD) till nya lokaler, där utfallet blev så som HRF önskade. HRF följde och fortsätter följa frågan om flytten av den kommunala teckenspråkiga förskolan Kattungen i Örebro, liksom planerna på nya lokaler i Birgittaskolan som är en statlig specialskola i Örebro.

Rapport om dålig skolsituation för hörselskadade elever

Den 17 mars släppte Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Hörselhabiliteringen på Karolinska Universitetssjukhuset den så kallade HODA-rapporten. Rapporten visar på allvarliga brister, som HRF påpekade redan i samband med HRFs barnkampanj 2005–2006. Hörselskadade har ingen bra skolsituation – klassrummen har dålig akustik, det är vanligare att hörtekniken inte fungerar än att den fungerar och endast ett fåtal elever har kontakt med hörselpedagog. Rapporten ger viktig draghjälp i HRFs fortsatta arbete för att få till stånd regionala resurscentra för hörselskadade och döva elever.

Uttalande till skolministern

Med anledning av HODA-rapporten tog HRF initiativ till ett gemensamt uttalande från den så kallade "Ordförandegruppen", som samlar sju organisationer för hörselskadade, döva och dövblinda. "Nu måste staten ta ansvar för hörselskadade barn i skolan!" var rubriken på uttalandet, som riktades till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP). Organisationerna krävde att det skulle inrättas statligt finansierade, regionala resurscentra med ansvar för hörselskadade, döva och dövblinda elevers skolgång, oavsett vilken skolform eleverna går i.

Detta uttalande och de missförhållanden som HODA-rapporten belyste fick stor uppmärksamhet i media. I en intervju i radions Ekot kommenterade HRFs förbundsordförande, Jan-Peter Strömberg, att hörsel- och dövorganisationerna tröttnat på att år efter år förgäves förklara för politiker att det krävs statligt ansvar och resurscentra för att ge hörselskadade en fungerande skolgångssituation: "Nu måste Gustav Fridolin agera". Via media svarade Fridolin att han ville titta vidare på förslaget om regionala resurscentra. Men när HRF begärde och med kort varsel fick träffa Utbildningsdepartementet för att diskutera hur stödet till hörselskadade och döva elever kan förbättras, blev det ingen omedelbar respons på regionala resurscentra, som HRF föreslog redan 2007. En pågående utredning, *Utredningen om kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar*, ser över stödet till hörselskadade i skolan.

Skolkonferens

Under 2014 genomförde HRF tillsammans med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) två konferensdagar riktade till lärare, rektorer med flera. Konferenserna var mycket uppskattade och fler konferenser efterfrågas då det helt saknas nationella konferenser

inom området hörsel. HRF påbörjade därför planeringen av en ny konferens som kommer att genomföras i Stockholm i samarbete med SPSM den 10–11 november 2016. Det blir två konferensdagar riktade mot olika målgrupper på temat "Bra ljudmiljö ger resultat".

Teckenspråk

Vid en träff med utbildningsminister Fridolin i samband med Miljöpartiets kongress i juni lyfte HRF tillsammans med några andra organisationer frågan om teckenspråkets ställning. Organisationerna krävde en hearing i frågan, ett krav som inte har förverkligats.

I utredningen som nämns ovan, ledd av Jan Sydhoff, finns dock frågan om teckenspråket med. I det utkast till ny skollag som utredningen arbetar med föreslås teckenspråket få stärkt ställning genom att i lagens mening helt jämställas med modersmål.

D. En stark organisation i utveckling

D.1 Utveckla HRF som en attraktiv medlemsorganisation

Animerad film om HRF

Inför Hörselveckan i oktober tog förbundet fram en animerad film: "Bli hörselsmart. Bli medlem." Filmen berättar kort om HRF, vår verksamhet och de frågor vi driver, och kan användas för såväl medlemsvärkning som presentationer på alla nivåer inom organisationen.

Juridiskt stöd och andra medlemsförmåner

Även under 2015 kunde HRF erbjuda medlemmar juridiskt stöd i vissa socialförsäkringsfrågor. Antalet inkomna fall håller sig på en jämn nivå, med undantag av en tillfällig dipp 2013. Hörsellinjen, som är handläggare av dessa ärenden, överlämnade under året 22 nya ärenden till HRFs juridiske konsult. Detta stöd ledde bland annat till att Försäkringskassan ändrade vissa beslut när det gällde sjukskrivning för hörselskadade.

Bästa värvarförening

Hörselskadades förening i Norra Skaraborg och Föräldraföreningen i Kalmar län vann 2014 års värvartävling, som avgjordes under våren 2015. I samband med förbundsmötet i maj 2015 fick de ta emot diplom och prissumman 5 000 kronor vardera. Tävlingen har två kategorier: störst antal värvade medlemmar och störst medlemsökning i procent. Norra Skaraborg var den förening som lyckades värva störst antal medlemmar under 2014. Föräldraföreningen i Kalmar län ökade mest av alla föreningar under 2014.

Stöd och information till distrikt och föreningar

Under året arbetade förbundet för att på olika sätt stärka och stödja distrikt och föreningar. Vi drev HRFs intressefrågor om hörselvård, ljudmiljö, hörselkontroller samt syn- och hörselinstruktörer i nära samverkan med såväl distrikt som föreningar. Vi lämnade

konkreta råd och gav stöd på en mängd olika mail- och telefonfrågor. Vi tog också fram efterfrågade kunskapsunderlag/mallar för protokoll, verksamhetsplan och verksamhetsberättelse. På begäran höll förbundet dessutom föredrag på olika teman inom områden som förbundet prioriterat.

Under året fick förbundet en rad förfrågningar om stöd när det gäller föreningspraxis, tolkning av stadgar, svårigheter att finna medlemmar för olika förtroendeuppdrag, styrelseprocessfrågor, ekonomiska problem och konflikthantering. I början på året och inför årsmötena i föreningar och distrikt var det särskilt många sådana ärenden.

Förbundsstyrelsens ledamöter gjorde också ett stort antal besök ute i föreningar och distrikt som hade begärt det.

Stöd gavs till föreningar och distrikt i Skaraborg, Norrbotten, Västmanland, Blekinge, Värmland, Södermanland, Örebro, Jämtland, Kalmar, Västernorrland, Skåne, Östergötland, Uppsala, Västra Götaland, Västerbotten, Stockholm och Dalarna.

D.2 Utveckla HRFs utbildningsverksamhet på alla nivåer

Kurser och seminarier

Förbundskursen, som påbörjades med "steg ett" hösten 2014, slutfördes med "steg två" i februari 2015. Kursen hade, precis som tidigare år, fokus på områden som prioriteras i HRFs handlingsprogram samt metoder och verktyg för opinionsbildning och informationsarbete. Deltagarna var i sina utvärderingar av kursen mycket positiva.

I september hölls en kassörskurs, i första hand för distrikten. Här betonades ekonomins betydelse för verksamheten och det intressepolitiska arbetet. Följande fanns på programmet: modell för budgetarbete, redovisning, revision, aktuellt om stiftelser och fonder samt en presentation av medlemsregistret och dess utveckling. Deltagarna gav höga betyg när de utvärderade kursmomenten.

Under året genomförde förbundet två olika seminarier om hörselvård. Under våren anordnades ett seminarium med fokus på vårdval/fritt val, med representanter från berörda distrikt i Uppsala, Stockholm, Östergötland samt Skåne. Under hösten genomfördes ett hörselvårdsseminarium för samtliga HRF-distrikt, där representanter från 15 distrikt deltog. Syftet med seminariet var att lyfta aktuella ämnen och att stärka distriktens påverkansarbete. Båda seminarierna var uppskattade; samtliga deltagare såg ett stort värde i att träffas och få aktuell information om hörselvårdsfrågan.

Bidrag till distrikten

Under året har distrikten haft möjlighet att söka medel från förbundet för kurser som handlar om att öka kunskapen om hörselskador eller frågor som kan kopplas samman med de intressepolitiska frågor vi driver. Tre distrikt har beviljats bidrag under året.

D.3 Utveckla HRFs samarbete med andra organisationer i Sverige och internationellt

IFHOH och EFHOH

Under 2015 drog HRF, som planerat, ner något på det internationella engagemanget och valde att inte nominera någon styrelseledamot till EFHOH (European Federation of Hard of Hearing People) vid dess årsmöte i Essen, Tyskland i april. HRFs Jan Lamby avgick då som generalsekreterare efter många års tjänstgöring. Genom IFHOH (International Federation of Hard of Hearing People) fortsätter vår internationella samverkan inom IDA (International Disability Alliance), som omfattar internationella och regionala funktionshinderorganisationer. IDA arbetar med att påverka Förenta Nationerna (FN) och dess medlemsstater, i synnerhet när det gäller genomförandet av Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

NHS

Nordiska Hörselskadades Samarbetskommitté (NHS) har haft årsmöte/temadagar, kanslichefsmöte respektive ledarmöte under året. Årsmötet och temadagarna arrangerades av HRF i Uppsala sista helgen i augusti under temat "Hörselvården i förändring – vart är vi på väg?".

I samband med årsmötet lämnade HRF efter fyra år över ordförandeskapet till det norska förbundet, Hørselshemmedes Landsforbund (HLF). HRF skötte NHS gemensamma ekonomi från 2008 fram till årsskiftet 2015–2016, då det norska förbundet tog över ansvaret.

Genomföra utvecklingssamarbete i utvecklingsländer

HRF genomför utvecklingssamarbete med partners i utvecklingsländer genom MyRight (tidigare Shia) med stöd av Sida. Mellan 2012 och 2014 bedrev HRF ett samarbetsprojekt i Bolivia för att fortsätta förbättra situationen för hörselskadade i landet, genom att stärka föräldraföreningen APANH (Asociación de Padres y Amigos de Niños Hipoacúsicos). I och med den nya projektperioden inleddes i januari 2015, valde HRF att inte förlänga samarbetet med APANH, utan inledde istället ett samarbete med den nystartade hörselskadeföreningen ASHICO (Asociación de Hipoacusicos en Cochabamba) med samma målsättning.

Sedan 2014 har HRF en ny avtalsform med MyRight, vilket innebär att HRF tar emot anslaget från Sida och förmedlar det vidare till APANH tre gånger om året.

Förbundsstyrelseledamot Carina Albertsson representerade HRF i MyRights styrelse.

D.4 Medlemsregistret

Under året har vi tagit hjälp av referensgruppen för utveckling av medlemsregistret.hrf.se, referensgruppen bildades efter en motion som antogs under kongressen 2012. Vi har uppdaterat webbsidorna med ny funktionalitet och annorlunda upplägg utefter önskemålen som vi fått fram under åren. Det finns många fler funktioner och det är nu mycket lättare att använda medlemsregistret på nätet. Vi har även uppdaterat det interna systemet

bland annat förbättrat aviseringsrutinerna för att snabbare nå ut till medlemmarna. Dessutom bedrevs löpande support och underhåll av medlemsregistersystemet.

D.5 Medlemsvård

Under 2015 fick alla medlemmar en folder med information om HRFs verksamhet och medlemsförmåner tillsammans med medlemskortet. Information om medlemsförmåner gavs även i varje nummer av Auris samt på webben.

Vid årsskiftet bytte HRF typ av medlemskort. Samtidigt förbättrades medlemsaviseringen så att varje medlem får en tydligare specifikation på vad avgiften omfattar. Detta kan vara särskilt värdefullt för personer som är medlemmar i flera föreningar och för familjer där flera är medlemmar.

E. Forskning och utveckling

Hörselforskningsfonden

HRF stödjer hörselforskningen via vår egen forskningsfond, Hörselforskningsfonden. 2015 beviljade Hörselforskningsfonden 1,4 miljoner i anslag till 13 olika forskningsprojekt inom beteendevetenskaplig, medicinsk och teknisk forskning.

Hörselforskningsfonden och HRF förberedde och bjöd in till *Hörselforskning 2016*, Sveriges ledande konferens om hörselforskning. Konferensen anordnas 26 maj 2016 i samband med HRFs kongress. Under konferensen kommer dessutom Stora Hörselpriset att delas ut för tredje gången.

Forskningsinstitutet Hörselbron

Forskningsinstitutet Hörselbron AB ägs till 100 procent av Hörselskadades Riksförbund (HRF). Bolagets kärnverksamhet är uppdragsforskning samt metod- och teknikutveckling. Bolaget ska erbjuda forskning, tjänster och analyser inom teknisk audiologi samt hörselteknik.

Under 2015 inleddes samarbete med de sex största internationella hörapparatillverkarna. Projektet syftar till att förbättra utprovningen av hörapparater. Kvalitetsregistret för hörselrehabilitering har utökats med ytterligare landsting. Forskningsinstitutet har fortsatt att etablera sin roll som affilierad fakultet vid Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm. Forskningsinstitutet har fortsatt att etablera konferensverksamhet för professionen.

Ökad satsning kring grundforskning med bidrag från forskningsfinansiärer. Fortsatt utveckling kring nationella kvalitetsregistret och insatser för att öka antalet deltagande landsting. Även konferensverksamhet som säkerställer forum för diskussion åt professionen ska utvecklas vidare.

Disability studies

Under 2014 startade HRF ett projekt med syfte att kartlägga och sammanfatta forskningsområdet Disability studies. Som ett led i projektet anordnade HRF under hösten

ett seminarium med rubriken "Hur mår svensk funktionshinderforskning". Seminariet tog avstamp i en ny sammanställning av funktionshinderforskning som tagits fram av projektledaren Lars Lindberg.

Seminariet, som hade medverkande från olika länder, väckte stort intresse. Deltagarna var företrädesvis forskare, professorer, representanter från myndigheter med flera. Seminariet avslutades med en paneldiskussion som leddes av seminariets moderator Maria Johansson, ordförande i Lika Unika. I panelen deltog bland andra Lars Lindberg och HRFs förbundsordförande, Jan-Peter Strömberg.

F. Intern demokrati

F.1 HRFs kongress 2016

Förbundsstyrelsen tog under året fram fyra förslag inför HRFs kongress i Linköping den 27–29 maj 2016. Förslagen gäller revision av HRFs stadgar, HRFs handlingsprogram för 2017–2020, medlemsavgifter för 2017–2020 samt ett förslag till Värdegrund för HRF. Samtliga förslag skickades till HRFs distrikt och föreningar i slutet av augusti, tillsammans med kallelsen till kongressen.

Samtidigt bjöds distrikt och föreningar in till forskningskonferensen "Hörsselforskning 2016" som HRF anordnar den 26 maj 2016, i samarbete med Hörsselforskningsfonden.

Tema och logotyp

Under våren beslutade förbundsstyrelsen att anta "Stark, synlig och hörselsmart" som tema för kongressen och den kommande kongressperioden. Detta lyftes också fram som ett bärande tema i förbundsstyrelsens förslag till handlingsprogram för den kommande kongressperioden, 2017–2020. Även forskningskonferensen har "Stark, Synlig och hörselsmart" som tema.

Temat speglar både HRF som organisation och våra ambitioner för varje hörselskadad individ. HRF vill att alla hörselskadade ska vara starka nog att våga ta tillvara sina möjligheter och kräva sin rätt, att hörselskadade ska bli mer synliga i samhället, med självförtroende att tala öppet om sin hörselskada, samt att alla hörselskadade ska kunna möta vardagen på ett hörselsmart sätt, med kunskap om möjligheter och rättigheter, med tillgång till strategier och praktiska lösningar.

Förbundet tog fram en kongresslogotyp med temat, som utformades i HRFs nya profilmärken.

Tillgänglig, responsiv kongresswebb

Under hösten lanserades kongresswebben, www.hrfkongress.se. Här samlades information och nyheter om kongressen, konferensen Hörsselforskning 2016 och utställningen Hörselexpo.

Kongresswebben var HRFs första responsiva webb. En responsiv webb är programmerad så att texter, bilder och layout anpassar sig och presenteras på bästa möjliga sätt, beroende

på vilken skärmstorlek man använder – till exempel dator, läsplatta och smart telefon. På så sätt blir det enklare att ta del av informationen (se G.1).

Kongresswebben uppfyller också HRFs krav på god tillgänglighet och erbjuder bland annat möjlighet att lyssna på sidans text.

Digitalt motionshanteringssystem

HRF strävar efter en tillgänglig och miljövänlig kongress, med digitala lösningar som förbättrar textkommunikationen och reducerar pappersanvändningen. Därför har all motionshantering skett genom en särskild motionsdatabas. Under kongressen kommer ombud med flera att använda ett digitalt mötessystem (Easymeet).

F.2 Valberedning och revision

Valberedningen

Valberedningens arbete intensifierades under året. Under våren gick valberedningen ut med en annons i Auris med information om det kommande ordförandevallet. I augusti skickade valberedningen ut ett brev till HRFs föreningar och bad om förslag på nomineringar till förbundsstyrelse och revisorer. Valberedningen har under året varit aktiva på förbundsmöten och andra förbundsarrangemang.

I valberedningen ingår ordförande Monika Steorn, Veronika Hylén, Per-Ola Sjödén, Lars-Erik Svensson, Jan Lamby samt Rose-Marie Westerholm som resursperson.

Revision

KPMG är auktoriserad revisor för HRF. Arne Andersson och Birgitta Tell är förbundets förtroendevalda revisorer. Ersättare är Margareta Fisk. Utöver sedvanligt revisionsarbete har förbundets förtroendevalda revisorer varit delaktiga i diskussioner kring aktuella frågor som berör föreningar och distrikt samt deltagit på förbundsstyrelsens sammanträde i april 2015.

F.3 Förbundsstyrelse och förbundsmöten

Förbundsstyrelsen

Förbundsstyrelsen, som är HRFs högsta beslutande organ mellan kongresserna, består av förbundsordförande Jan-Peter Strömgren, vice förbundsordförande Eva Blomquist, kassör Eva Sten, Sune Wadenheim, Carina Albertsson, Lars Lindberg, Kristina Olsson, Marianne Morin, Ritva Tamminen, Lena Thorén och Agneta Österman.

Närvarande vid samtliga styrelsemöten under året var Jan-Peter Strömgren, Eva Blomquist, Kristina Olsson, Sune Wadenheim, Lena Thorén.

Frånvarande vid ett helt förbundsstyrelsemöte under året var Eva Sten och Ritva Tamminen. Frånvarande vid del av styrelsemöte under året var Marianne Morin, Lars Lindberg, Agneta Österman och Carina Albertsson.

Förbundsstyrelsen höll sju protokollförda sammanträden under året varav fyra tvådagarsmöten.

Representation

Förbundets representation i olika samrådsorgan, utredningar seminarier och konferenser har under 2015 varit omfattande. Förbundet har varit aktiva i många av de pågående statliga utredningar som berör förbundets viktiga intressepolitiska frågor.

Förbundsstyrelsen har representerat förbundet vid ett 50-tal olika tillfällen, utöver detta har förbundet under året fortsatt haft representation i fasta arbets- och rådsgrupper ibland annat statliga myndigheter. Förbundet har dessutom genomfört uppvaktningar hos olika beslutsfattare

Förbundsmöte

Förbundsmötet, som är ett rådgivande organ med representanter från HRFs 22 distrikt, hade under året två möten. Utöver stadgebundna frågor som årsredovisning samt förslag till verksamhetsplan och budget för nästkommande år diskuterades pågående frågor. En stor del ägnades åt information inför kongressen 2016 och deltagarna har även haft möjlighet att diskutera och lämna synpunkter på förbundsstyrelsens olika förslag. På höstens möte fick deltagarna även bekanta sig med kongressanläggningen i Linköping.

Lika Unika

HRF är medlem i Lika Unika – federationen mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som är en samarbetsorganisation med sex svenska riksförbund från funktionshinderrörelsen. Federationen bildades 2009 för att gemensamt agera och påverka kring ökad delaktighet i samhället för personer som har en funktionsnedsättning, och federationens fokus är utifrån mänskliga rättigheter. Ordförandeskapet, som är roterande mellan organisationerna, innehades under året av ordföranden för RBU (Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar). Utöver HRF och RBU ingår Synskadades Riksförbund (SRF), Neuroförbundet, Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB) samt Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) i Lika Unika.

HRFs representation i Lika Unikast styrelse under året var Jan-Peter Strömberg och Agneta Österman. Sune Wadenheim satt i Lika Unikast valberedning och Birgitta Tell var revisor.

Samverkan med andra organisationer

HRF fortsatte samarbetet i Ordförandegruppen med de övriga hörsselförbunden – Barnplantorna, Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB), Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn (DHB), Sveriges Dövas Riksförbund (SDR), Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDU), Dövblind Ungdom (DBU), Unga Hörselskadade (UH) och Vuxendöva i Sverige (VIS). Under året stod framför allt tolk- och skolfrågan på dagordningen.

Förbundet var bland annat också aktivt i Svenska Audiologiska Sällskapet (SAS), som består av samtliga yrkesföreningar inom det audiologiska området samt andra branschorganisationer.

F.4 Ägarplanering och stöd till närstående verksamheter

HRF Hörteknik AB och Forskningsinstitutet Hörselbron AB presenterade sin pågående och kommande verksamhet vid förbundsstyrelsens sammanträde i december. Förbundsstyrelsen diskuterade den fortsatta utvecklingen av bolagens verksamhet och kunde konstatera att båda bolagen fyller viktiga funktioner inom sina respektive områden för HRF.

HRF Hörteknik

HRF Hörteknik AB ägs till 100 procent av HRF, och har som affärsidé att erbjuda bra produkter och kompetens inom hörselområdet.

Under 2015 bestod en väsentlig del av bolagets verksamhet av försäljning och marknadsföring av batterier och hörhjälpmedel. Som auktoriserad hörselmottagning inom Stockholms läns landsting ökade HRF Hörteknik antalet "listade" patienter till cirka 375. Vid mottagningen utfördes även kliniska tester på uppdrag av Forskningsinstitutet Hörselbron.

Under året utförde Hörteknik även externa uppdrag, till exempel demonstrationer av och information om hörseltekniska hjälpmedel på Hörselskades Dag. Det anordnades även hjälpmedelsutbildningar för hörselinstruktörer i Stockholmsregionen samt utbildning för hemtjänstpersonal. Hörteknik har även utfört arbetsplatsanpassningar.

Forskningsinstitutet Hörselbron

Se avsnitt E. Forskning och utveckling

Unga Hörselskadade (UH)

HRF lämnade, precis som tidigare år, ekonomiskt bidrag till Unga Hörselskadade (UH). UH var adjungerade till förbundsstyrelsen, men hade inte möjlighet att närvara vid alla möten, HRF hade en representant i UHs styrelse.

Utöver det sedvanliga stödet gick förbundet in med stöd till UHs medverkan i Almedalen. UHs slingpatrull besökte och bedömde 106 olika arrangemang, av dem hade 47 procent teleslinga, 27 procent hade teckenspråkstolk och tre stycken hade skrivtolk. Jämförande resultat över en flerårsperiod visar att utvecklingen går mycket långsamt, i det närmaste ingen ökning alls.

G. Information

G.1 Väcka opinion och sprida information

HRFs webbar

Under 2015 påbörjade förbundet en större satsning på att omvandla HRFs webbplatser till tillgängliga, responsiva webbar, som anpassar sig till olika skärmstorlekar och fungerar bra i såväl dator som mobil och på surfplatta. Målet är att kunna möta den moderna användarens behov och göra vår information så lättåtkomlig som möjligt, för alla. Den första responsiva webben, kongresswebben, lanserades hösten 2015 (se F. 1). De övriga webbarna beräknas vara klara för lansering i maj 2016. Dessa webbplatser är HRF.se, inklusive över 140 lokala webbar, Hörsellinjen.se och Hörseltestaren.se.

Förbundswebben HRF.se erbjöd under året nyheter, debatt, aktuell intressepolitik, samt grundläggande fakta om HRF, vår verksamhet och de frågor vi driver. Här fanns också vårt digitala hörseltest, en webbshop med informationsmaterial och profilprodukter, samt möjlighet att bli medlem eller stödja HRF med en gåva.

Vid årets slut hade 21 distrikt, 117 föreningar och 8 länsföreningar sina webbsidor på HRF.se. De lokala webbredaktörerna fick fortlöpande support under året, bland annat genom manualer, telefon- och mejlkontakt med förbundskansliet, ett återkommande nyhetsbrev och en Facebook-grupp där webbredaktörer kunde ställa frågor och utbyta erfarenheter med varandra.

På HRFs intranät, "Hörnet", kunde förtroendevalda hitta information om aktuella utbildningar, förbundsmöten, seminarier, HRF-nytt och med mera, samt praktiska verktyg för påverkan, opinionsbildning och föreningsarbete.

Arbetet med informationswebben Hörsellinjen.se fortsatte under året. Sidor om hörselvård, hjälpmedel, tinnitus med mera var mycket uppskattade, och kompletterades med nya sidor efter hand (se G.2).

HRF i sociala medier

Förbundet fortsatte att utveckla HRFs närvaro i sociala medier. Antalet följare växte, både på Twitter och på HRFs Facebook-sida. Även antalet medlemmar i HRFs olika diskussionsgrupper på Facebook ökade. Nytt för 2015 var att HRF började synas även på Instagram och LinkedIn.

HRF ska fortsätta ha en stark närvaro i sociala medier, för att stimulera dialogen med såväl medlemmar och andra hörselskadade som med politiker och andra nyckelpersoner.

Informationsmaterial

HRFs informationsmaterial fortsatte att vara mycket efterfrågat under året, inte minst våra broschyrer om olika diagnoser. Inför Almedalsveckan och Hörselveckan tog förbundet fram två nya foldrar: "12 smarta tips för tillgängliga möten" och "Dags att testa hörseln?", samt uppdaterade en rad andra broschyrer.

Profilprodukter och eventmaterial

För att stärka HRFs varumärke både inom och utanför organisationen fortsatte vi att utveckla HRFs sortiment av profilprodukter, med bland annat en HRF-reflex och en

tygkasse med budskapet ”Jag är hörselsmart”, Reflexvästen med texten ”Nedsatt hörsel” fortsatte att vara mycket populär.

Inför Hörselveckan kunde föreningar och distrikt beställa vissa material portofritt för att ställa fram hos hörselvården.

Under våren erbjöds föreningar och distrikt att beställa röda strandflaggor med HRFs logotyp till specialpris, inför Hörselveckan och andra aktiviteter.

HRF-nytt

HRF-nytt, nyhetsbrev för HRFs förtroendevalda, kom ut med sju nummer under 2015.

HRF-nytt erbjöd aktuell förbundsinformation av olika slag och fanns även på HRFs intranät för förtroendevalda, ”Hörnet”.

G.2 Hörsellinjen

HRFs informationstjänst Hörsellinjen har i över ett decennium spridit hörselskadekunskap i samhället, genom att stärka och vägleda enskilda hörselskadade och anhöriga, samt ge arbetsgivare, fack, skolpersonal, kommuner med mera information om hörselskadades behov och olika praktiska lösningar.

Under året hade Hörsellinjen cirka 4 000 kontakter, vilket innebar en ökning med cirka 35 procent jämfört med 2014. En rekordstor ökning kom i oktober under kampanjen ”Köp inte en hörapparat” (se A.1). Då hade Hörsellinjen 1 000 kontakter inom loppet av ett par veckor, vilket är fyra gånger mer än under en vanlig månad. Två tredjedelar tog kontakt via telefon och ungefär en tredjedel via e-postformuläret på Hörsellinjen.se.

Hörsellinjen har fått en allt viktigare roll i samhället och i förbundets arbete, när det gäller att stärka hörselskadade genom kunskap och vägledning om möjligheter och rättigheter, bland annat när det gäller arbetsliv, diskriminering, utbildning, socialförsäkringar och tillgänglighet.

De vanligaste frågorna gällde hörselvård, hörapparater och andra hörhjälpmedel. Det var också många som sökte råd och stöd när det gäller tinnitus. Föräldrar till hörselskadade barn var en växande kontaktgrupp, som fick fakta och argument att använda vid kontakter med ansvariga, för att säkra sina barns rätt till delaktighet i förskola och skola.

Kampanjen ”Köp inte en hörapparat” dominerade årets tre sista månader, då trycket på Hörsellinjen var mycket stort. Det kom in ungefär samma typ av ärenden om oseriös försäljning av hörapparater i Stockholms län och Skåne som under tidigare år. Men en ny problematik uppstod när hörselskadade som fått information om sina rättigheter av Hörsellinjen återkom och berättade att vissa auktoriserade mottagningar trots detta fortsatte att hålla fast vid felaktiga påståenden eller nekade patienten att få prova landstingets hörapparater. Detta innebär att det inte räcker att Hörsellinjen rustar hörselskadade med korrekt information före en utprovning. Några ärenden som behandlades av Patientnämnden i Stockholms län under denna period ledde inte till någon påtaglig åtgärd eller efterverkningar för berörda mottagningar.

Förutom höstens kampanjannonser annonserade Hörsellinjen en del i pensionärs-tidningarna Veteranen och PRO-pensionären. Det förekom även annonser i Allers, Allas, Hemmets Veckotidning och Hemmets Journal samt i sökmotorn Google.

Vid flera tillfällen under året uppmärksammades Hörsellinjen i redaktionella medier, vilket gav många nya kontakter. Särskilt stort gensvar gav förbundsordförandens gästledare i bilagan "Syn & hörsel" i Svenska Dagbladet, där vi upplyste om hörselskadades rätt till hörapparater inom ramen för hälso- och sjukvården. För många var det helt okänt.

Hörsellinjen.se utvecklades under året, med helt nya sidor med information för föräldrar samt mer information om hörhjälpmedel, diagnoser med mera. Informationen om landstingens hörselvård uppdaterades och utvecklades löpande under året.

Precis som tidigare år var Hörsellinjen handläggare av HRFs juridiska rådgivning till medlemmar. Totalt 22 ärenden överlämnades till HRFs juridiske konsult (se även D.1).

Kompetensutveckling är en prioriterad fråga för Hörsellinjen. Under året genomfördes flera fortbildningar, bland annat om samtalsmetodik.

H. Insamlingsutveckling

HRF fortsatte att prova och utveckla olika insamlingsvägar, i syfte att bredda möjligheterna att stödja HRF. Totalt inbringade de nedan beskrivna insamlingsvägaren 650 000 kronor.

Brevkampanj

Under 2015 skickades ett insamlingsbrev till 50 000 personer som ännu inte är givare, i åldern 65–75 år. Brevet informerade om Hörsellinjen och HRFs arbete, med citat av personer som blivit hjälpta av Hörsellinjen på olika sätt. I kuvertet medföljde även ett informationskort om Hörsellinjen och erbjudande om att bli medlem.

Julkampanj

Inför julen 2015 genomfördes en kampanj till stöd för HRFs rådgivningstjänst Hörsellinjen – "Julgåvan 2015". Företag kontaktades av HRFs gåvoförmedlare, och de som valde att ge en julgåva fick diplom, banner till e-post och webb, tackannons i Auris, med mera. En insamlingsbilaga medföljde Auris, som även hade annonser om Julgåvan. På webben fanns en särskild kampanjsida med möjlighet att ge en gåva, för både företag och privatpersoner.

Insamling via Auris

HRF hade fyra insamlingsbilagor i Auris under 2015. I samtliga nummer fanns annons om olika gåvomöjligheter

Minnesgåvor och testamenten

Under 2015 var intresset för minnesgåvor till HRF stort. I samband med varje minnesgåva fick anhängarna ett minnesblad och givarna tackades med ett brev.

Nyhetsbrevet Givaren

Det digitala nyhetsbrevet Givaren utkom med fyra nummer under året. Det skickades till HRFs månadsgivare och andra som hade anmält intresse för att ta del av nyheter från HRF.

I. Data

Dataverksamheten präglades under året av uppgraderingar, underhåll och utveckling för att säkerställa effektiv verksamhet och säker drift.

J. Auris

Tidskriften utkom med åtta nummer under året, i enlighet med utgivningsplanen. Innehållet i Auris tog upp hörselskadades situation i Sverige, människoöden, forskningsrön, tekniska nyheter och rätten till hjälpmedel. Vi uppmärksammade även Hörsellinjens kampanj "Köp inte en hörapparat", kritiken från Statens medicinsk-etiska råd (Smer) mot hörselcheckar, hörselvården i Västra Götaland och tillgängligheten under Almedalsveckan. Vi hade flera uppskattat porträtt, bland annat av barnboks författaren Sven Nordqvist, som berättade om sin hörselnedsättning.

Tidningen Auris webb, auris.nu, erbjöd en del av papperstidningens artiklar, samt tidningens blogg med mera.

Slingan

HRF har sedan text-tv:s barndom disponerat sidorna 280–286 på SVT:s text-tv, tillsammans med Sveriges Döva Riksförbund (SDR) och Svenska Dövidrottsförbundet (SDI). På sidorna, som har kallats "Slingan", har vi lagt ut nyheter och information. Men i takt med utvecklingen av webben och sociala medier har "Slingan" blivit allt mer föråldrad. Under 2015 beslutade därför HRF, SDR och SDI att lägga ned Slingan.

K. Förbundskansli och personal

Det har skett en kontinuerlig utveckling, parallellt med datautveckling, för att effektivisera administrationen. Med administration avses porto, telefon, kontorsmaterial, försäkringar med mera.

Förbundet hade under året sammanlagt 65 årsarbetare. Personalen på förbundskansliet, inklusive kontoret i Söderhamn, uppgick till 33 årsarbetare. Antalet gåvoförmedlare samt kontorschefer i insamlingsverksamheten motsvarade 32 årsarbetare. HRF Hörteknik AB hade två (2) årsarbetare. Forskningsinstitutet Hörselbron AB hade en (1) årsarbetare.

Förbundet har återkommande personalöverläggningar och under året har det varit en stor satsning på personalutbildningar. Vidare var förbundet aktiva vad gäller arbetsmiljö-åtgärder och företagshälsovård.

HRF har fem kontor. Förbundskansliet finns i Stockholm, insamlingsadministrationen i Söderhamn, och våra tre insamlingskontor är lokaliserade i Göteborg, Linköping och Huskvarna.

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelse

Styrelsen för Hörselskadades Riksförbund (HRF), 802004-4510, med säte i Stockholm, avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2015.

I koncernredovisningen ingår även de av HRF helägda dotterbolagen HRF Hörteknik AB, 556331-7634, med säte i Stockholm, och Forskningsinstitutet Hörselbron AB, 556835-0663, med säte i Stockholm. All finansiell redovisning är skriven i tkr.

Allmänt om verksamheten

HRFs verksamhet utgår ifrån organisationens ändamålsparagraf, som kan sammanfattas: ”att tillvarata hörselskadades intressen”. HRFs vision är ett samhälle där alla hörselskadade kan leva i full delaktighet och jämlikhet. Ett samhälle där våra mänskliga rättigheter respekteras, och där vi kan förverkliga oss själva utan att hindras av okunskap, otillgänglighet eller brist på vård, stöd och hjälpmedel.

HRF arbetar för full delaktighet och jämlikhet för alla hörselskadade, så att ingen behöver känna sig utanför på grund av sin hörselskada. HRF ska vara ett stöd för hörselskadade och få fler att förstå hur det är. Vi ska bevaka och påverka politiker och andra beslutsfattare. Vi ska skapa insikt om hörselskadades behov i alla delar av samhället. Vi ska stödja forskning och utveckling.

HRFs kongress 2012 fastställde organisationens handlingsprogram för 2013-2016.

Handlingsprogrammet är uppdelat i fyra områden: En ny upplysningstid, Hörselvård, hjälpmedel, stöd och service, Tillgänglighet och En stark organisation i utveckling.

För att finansiera den stora verksamhet HRF bedriver har – utöver statsbidrag, fondanslag och andra intäkter – allmänhetens bidrag varit helt avgörande genom åren. Under 2015 utgjorde insamlingskostnaderna 24 procent av HRFs totala intäkter.

Verksamhetsberättelsen ger en bra beskrivning av vad de insamlade medlen går till, det vill säga till arbetet med att uppnå målet att tillvarata hörselskadades intressen och på så vis leva upp till ändamålsparagrafen för organisationen.

Medlemmar och organisation

Hörselskadades Riksförbund (HRF) är en demokratisk folkrörelse som utgår från medlemmarna. Det är medlemmens intressen som står i centrum för verksamheten i föreningar, distrikt och förbund.

HRFs verksamhet bedrivs på tre nivåer: i våra 181 föreningar, i våra 22 distrikt och på förbunds nivå. Föreningarna verkar lokalt, distrikten regionalt och förbundet på riksplanet. Den högsta beslutande nivån är kongressen.

Våra föreningar

HRF har 181 föreningar, från norr till söder. Föreningarna bedriver verksamhet lokalt, ofta inom en kommun. I vissa delar av landet finns också länsföreningar för föräldrar, yrkesverksamma, personer med tinnitus, ljudöverkänslighet, Menières sjukdom eller cochleaimplantat.

Föreningsstyrelsen, som utses vid årsmöte av föreningens medlemmar, utser ombud till kongressen, HRFs högsta beslutande församling. Alla föreningsmedlemmar* kan därför vara med och påverka vad HRF ska jobba med, genom vara aktiva i den demokratiska beslutsprocessen.

Föreningarna ska framför allt:

- erbjuda råd, stöd och gemenskap, med möjlighet att träffa andra hörselskadade för att utbyta erfarenheter
- sprida kunskap om hörselskadades behov och möjligheter
- anordna tillgängliga aktiviteter, allt från föreläsningar och debatter till utflykter och teaterkvällar
- bedriva lokalt påverkansarbete, framför allt när det gäller tillgänglighet, skola och stöd till äldre hörselskadade.

**De flesta av HRFs medlemmar är med i en eller flera föreningar, och har då rösträtt och är valbara till förtroendeuppdrag. En mindre grupp har så kallat direktmedlemskap, ett slags stödmedlemskap som innebär att de är medlemmar enbart i riksförbundet. Direktmedlemmar har inte rösträtt i föreningar och kan inte väljas till förtroendeuppdrag inom organisationen.*

Våra distrikt

HRF har 22 distrikt, som i stort sett motsvarar landsting/regioner (med undantag av Västra Götaland som har två HRF-distrikt: Skaraborg och Västra Götaland). Distriktsstyrelserna består av representanter från föreningarna inom distriktet. Distrikten utser i sin tur en representant vardera till förbundsstyrelsen, som ger råd till förbundsstyrelsen.

Distrikten utgör en viktig kraft i HRFs intressepolitiska arbete, eftersom de bevakar och påverkar landstingen/regionerna, som har ansvar för hörselvård, tolkverksamhet med mera.

Distrikten ska framför allt:

- bedriva påverkansarbete gentemot landsting/region, bland annat när det gäller hörselvård och tolkfrågor
- samordna och stödja föreningarnas arbete.
- erbjuda utbildningar
- ta initiativ till verksamhet för olika hörselskadegrupper på regional nivå.

Förbundet

HRFs förbundsstyrelse är organisationens högsta beslutande nivå mellan kongresserna och leder förbundets verksamhet, med stöd av förbundskansliet.

Förbundet bevakar och driver hörselskadades frågor på rikspanet, samlar och sprider kunskap om hörselskadade, samordnar organisationens verksamhet och ger stöd till föreningar och distrikt.

Förbundet arbetar bland annat med att:

- bedriva påverkansarbete gentemot riksdag, regering, myndigheter och andra beslutsfattare
- göra undersökningar och samla kunskap om hörselskadades situation i samhället
- stödja och informera enskilda hörselskadade, samt sprida kunskap om behov, brister, konsekvenser och möjligheter i hela samhället
- initiera ny forskning
- stödja intressepolitiskt arbete och verksamhetsutveckling i föreningar och distrikt.

Generalsekreteraren, förbundets högste tjänsteman, leder förbundskansliets arbete och är ansvarig för att förbundsstyrelsens beslut verkställs.

Kongressen

Kongressen, HRFs högsta beslutande församling, sammanträder vart fjärde år. Besluten fattas av ombud utsedda av HRFs föreningar.

Kongressen fattar beslut om bland annat handlingsprogram för kongressperioden, intressepolitiskt program och stadgar. Kongressen utser också förbundsstyrelse, revisorer och valberedning.

Medlemmar, föreningar och distrikt kan påverka HRFs framtida arbete genom att lämna förslag till kongressen i form av motioner.

HRFs senaste kongress hölls i maj 2012. Kongressprotokoll och övriga handlingar finns på www.hrfkongress2012.se

Förbundsmötet

Förbundsmötet är ett samrådsorgan, framför allt när det gäller verksamhetsplan och budget för kommande år. Ordinarie förbundsmöte äger rum två gånger per år. Mötet består av en representant från varje distrikt, förbundsstyrelsen samt generalsekreteraren.

Verksamhetsåret 2015

Verksamhetsåret var händelserikt för HRF, med intensivt intressepolitiskt arbete inom en rad olika frågor – skola, hörselvård, tillgänglighet, tolkfrågor, arbetsliv med mera. Vi hade även en stor och framgångsrik hörselvårdskampanj, riktad till hörselskadade med behov av hörapparater, samt en uppmärksam satsning i Almedalen. Våra föreningar gjorde stora insatser, bland annat i samband med Hörselveckan, då vi erbjöd hörseltester och hörselsmart information i hela landet.

Utveckling av verksamhet, resultat och ställning

Ekonomisk översikt – koncern

	2015	2014	2013	2012	2011
Antal medlemmar	26 195	28 344	29 273	30 635	30 784
Gåvor och bidrag (tkr)	56 698	57 965	54 899	52 399	54 742
Totala verksamhetsintäkter (tkr)	65 400	67 375	64 812	62 922	63 925
Årets resultat (tkr)	-1 054	6 850	1 880	-5 343	93
Eget kapital (tkr)	25 748	26 802	19 955	18 076	22 817
Balansomslutning (tkr)	35 605	35 681	27 255	24 834	29 278
Balanserat kapital/ rörelsens kostnader i procent	27,2	29,6	28	23,2	25,4
Soliditet i procent	72,3	75	73,2	72,7	77,9

Ekonomisk översikt – HRF

	2015	2014	2013	2012	2011
Antal medlemmar	26 195	28 344	29 273	30 635	30 784
Gåvor och bidrag (tkr)	56 698	57 965	54 899	52 399	54 742
Totala verksamhetsintäkter (tkr)	61 369	62 475	59 138	56 840	59 226
Årets resultat (tkr)	-1 224	5 436	1 752	-4 710	756
Eget kapital (tkr)	24 962	26 186	20 749	18 997	23 707
Balansomslutning (tkr)	33 060	33 769	27 335	25 137	29 293
Balanserat kapital/ rörelsens kostnader i procent	27,6	31	29	27	24,7
Soliditet i procent	75,5	77,5	75,9	75,2	80,9

HRF har tagit fram ett nyckeltal som syftar till att visa hur organisationens balanserade kapital är i förhållande till rörelsens kostnader. Målet är att ha ett balanserat kapital/rörelsens kostnader på 30 procent på sikt. Balanserat kapital inklusive årets resultat efter utnyttjande/reservering av ändamålsbestämda medel.

Ett vanligt nyckeltal är soliditet. Soliditeten anger organisationens stabilitet eller förmåga att motstå förluster och överleva på längre sikt. Soliditeten anger hur stor del av de totala tillgångarna (=balansomslutningen) som har finansieras med eget kapital. Soliditeten visar eget kapital i procent av balansomslutningen.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

En ny upplysningstid

Under 2015 gjordes en rad insatser i syfte att öka kunskapen om hörselskadade. Bland annat föreläste vi vid tre tillfällen för personal från arbetsförmedling, migrationsverket med flera om hörselskadades behov vid etableringen av nyanlända. Vidare föreläste vi om hörselskadade och behovet av tillgänglighet med fokus på auditiv miljö vid sammantaget sju tillgänglighetsutbildningar – fem utbildningar för fastighetsansvariga inom statlig förvaltning samt två utbildningar med inlevelseövningar för arkitekter och andra berörda inom byggprocessen. Därtill hade vi en rad samtal med nyckelpersoner inom olika områden så som hörselvård, skola, ljudmiljö med mera.

Under Almedalsveckan närvarade vi vid ett stort antal seminarier som på ett övergripande sätt handlade om skola, vård, äldreomsorg, ljudmiljö med mera. Vid ett flertal seminarier tog vi kontakter med experter, sakkunniga, beslutsfattare, andra intresseorganisationer, med flera. Många av dessa kontakter visade sig senare bli värdefulla för vårt fortsatta arbete. Vid ett antal seminarier var vi pådrivande genom att utmana paneler med frågor.

Intressepolitiskt var året mycket händelserikt. Regeringen beslutade till exempel att avsätta medel för förbättringar av skollokaler och tillsatte flera utredningar inom olika områden som är av intresse för HRF.

Under hösten genomförde förbundet en Hörsellinjen-kampanj i Skåne och Stockholms län – de två landsting som har så kallade hörselcheckar. Annonser med rubriken "Hör du dåligt? Köp inte en hörapparat" skapade uppmärksamhet kring rätten till hörapparater och möjligheten att vända sig till Hörsellinjen för rådgivning. Kampanjen fick starkt genomslag och nästan uteslutande positivt gensvar bland hörselskadade och anhöriga. Under oktober hade Hörsellinjen kontakt med fyra gånger fler än vanligt, vilket var rekord.

HRFs digitala hörseltest är fortfarande mycket populärt. Sedan starten har över 220 000 personer testat sin hörsel med hjälp av HRFs gör-det-själv-test. Under året gjorde omkring 28 000 personer hörseltestet på webben. Ytterligare 8 000 personer laddade ner HRFs app Hörseltestaren.

Projektet "Ett funktionshindersperspektiv på etableringen av vuxna nyanlända i Stockholms län", som finansierats med bidrag från Arvsfonden, var under 2015 inne på sitt sista projektår. Projektet initierades av paraplyorganisationen för etniska organisationer i Sverige, SIOS. HRFs deltagande i projektet motiverades av att det är nödvändigt att tidigt identifiera nyanlända flyktingar som har en hörselnedsättning.

Hörselvård, hjälpmedel, stöd och service

HRFs rapport "Myternas marknad" var högaktuell även under 2015.

En viktig framgång var att Statens medicinsk-etiska råd, Smer, släppte rapporten *Med- och egenfinansiering i vården – etiska aspekter*, där rådet kritiserar konstruktionen med hörselcheckar och konstaterar att medfinansiering av hörapparater inte är etiskt godtagbart utifrån principen om vård på lika villkor: "Att öppna för att patienter med medfinansiering kan köpa sig till en

mer avancerad hörapparat strider mot likarättstolkningen av människovärdesprincipen." Flera ledamöter i Smer hade ändrat sin ståndpunkt i frågan om medfinansiering efter att ha tagit del av HRFs rapport, "Myternas marknad", och valde att ställa sig bakom de flesta av HRFs problembeskrivningar.

HRFs kritik mot "fritt val"-systemen fick även regering och myndigheter att agera. I december tillsatte regeringen utredningen *Hjälpmedel, teknik och metoder för delaktighet och självbestämmande* (dir 2015:134), som syftar till att ta fram ett nationellt regelverk och skapa ett samlat huvudmannaskap för hjälpmedel.

HRF följde också Socialstyrelsens utvärdering av "fritt val av hjälpmedel", genom medverkan i referensgruppen. Vi framhöll att auktoriserade mottagningar ska vara oberoende av hörapparatindustrin, att audionomer inte kan vara både förskrivare och säljare samt att hörselcheckarna ska avskaffas.

I augusti anordnade HRF en temadag om utvecklingen inom hörselvården för medlemsorganisationerna i Nordiska Hörselskadades Samarbetskommitté (NHS). HRF berättade om utvecklingen i Sverige utifrån ett historiskt perspektiv, om hörapparatindustrins marknadsstrategier och hur svensk hörselvård finansieras och är organiserad samt om Hörselbrons kvalitetsregister.

Under året undertecknade HRF den så kallade "Essen-deklarationen" – ett historiskt dokument för hörselskadades rättigheter. Att få hörapparater utifrån behov är ingen självklarhet för Europas 51 miljoner hörselskadade. Essen-deklarationen hänvisar till FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som Sverige har antagit. Konventionen slår fast rätten till ett självständigt liv, och för hörselskadade förutsätter det tillgång till hörapparater och hörhjälpmedel. Samtidigt understryker EFHOH att det inte räcker med tekniska lösningar. Hörteknik behöver vara en del av allsidig hörselrehabilitering.

Swedish Standards Institute (SIS) antog i början av året standarden om Kvalitet i omsorg, service och rehabilitering för äldre med omfattande behov i ordinärt och särskilt boende. HRF bidrog under drygt tre års tid framgångsrikt i arbetet med att ta fram standarden.

Förbundsstyrelsen tillsatte en arbetsgrupp "HRF-senioren" med uppdrag att med utgångspunkt i standarden se över hur situationen kan bli bättre för landets hörselskadade seniorer.

Tillgänglighet

Kraven som rör fysisk tillgänglighet för hörselskadade måste skärpas, anser HRF. I detta syfte hade vi under året löpande dialog med berörda myndigheter, som Boverket och Myndigheten för delaktighet,

Vi föreläste också om hörselskadade och behovet av tillgänglighet för hörselskadade efter inbjudan från Statens Fastighetsverk och BFAB (Bygg- och fastighetssektorns utbildningsinstitut AB), som arrangerade utbildning för fastighetsansvariga inom statlig förvaltning respektive arkitekter och andra berörda inom byggprocessen.

HRF deltog under hösten i remissförfarandet kring den förordning Boverket tagit fram om ansökningsförfarande och vad som konkret krävs för att kunna ta del av den planerade "skolmiljarden". Genom HRFs remissvar fick ljudmiljöfrågor en mer framskjuten plats i den förordning som fastställdes.

Sedan den 1 februari 2015 är det möjligt för allmänheten att få Viktigt meddelande till allmänheten, VMA, som sms till mobiltelefoner som är registrerade på en adress i ett drabbat

område. Det här är en stor framgång för HRF, som i många år har drivit krav på att hörselskadade och döva ska kunna få VMA-larm via sms.

I början av året tillsatte regeringen utredningen "En mediepolitik för framtiden" (Dir 2015:26). Utredningen bjöd in HRF med flera till möte för att få information om vilka behov av tillgängliga medier som finns. HRF kommer även under 2016 att genom Medieutredningen påverka för bättre tillgänglighet avseende främst textning och hörbarhet.

HRF har med stöd Allmänna Arvsfonden genomfört ett projekt som syftat till att ge föräldrar till hörselskadade barn bättre information om rättigheter i skolan. Projektet slutredovisades i december.

En stark organisation i utveckling

Inför Hörselveckan i oktober tog förbundet fram en animerad film: "Bli hörselsmart. Bli medlem." Filmen berättar kort om HRF, vår verksamhet och de frågor vi driver och kan användas för såväl medlemsvärvning som presentationer på alla nivåer inom organisationen.

Under året arbetade förbundet för att stärka distrikt och föreningar. Vi drev HRFs intressefrågor om hörselvård, ljudmiljö, hörselkontroller samt syn- och hörselinstruktörer i nära samverkan med såväl distrikt som föreningar.

Förbundskursen hade, precis som tidigare år, fokus på områden som prioriteras i HRFs handlingsprogram. Deltagarna var i sina utvärderingar av kursen mycket positiva.

I september hölls en kassörskurs, i första hand för HRFs distrikt. Här betonades bland annat ekonomins betydelse för verksamheten och det intressepolitiska arbetet.

HRF genomför utvecklingssamarbete med partners i utvecklingsländer genom MyRight (tidigare Shia) med stöd av Sida. Mellan 2012 och 2014 bedrev HRF ett samarbetsprojekt i Bolivia för att fortsätta förbättra situationen för hörselskadade i landet, genom att stärka föräldraföreningen APANH (Asociación de Padres y Amigos de Niños Hipoacúsicos). I och med den nya projektperioden inleddes i januari 2015, valde HRF att inte förlänga samarbetet med APANH, utan inledde istället ett samarbete med den nystartade hörselskadeföreningen ASHICO (Asociación de Hipoacusicos en Cochabamba) med samma målsättning.

Sedan 2014 har HRF en ny avtalsform med MyRight, vilket innebär att HRF tar emot anslaget från Sida och förmedlar det vidare till APANH tre gånger om året.

Utöver det praktiska projektarbetet har HRF en förbundsstyrelseledamot som representant i MyRights styrelse, Carina Albertsson.

Viktiga förhållanden

HRF Hörteknik AB är ett aktiebolag som ägs till 100 procent av HRF. Bolaget är en auktoriserad klinik, samt har försäljning av hjälpmedel. Ersättningssystemet i Stockholms läns landsting medför att det är svårt att få finansieringen att gå ihop.

Förväntad framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Vår insamlingsverksamhet har haft en positiv utveckling, vilket har varit grunden för HRFs verksamhet, tillsammans med de arv som HRF får. Det ekonomiska utfallet visar att HRF har en bra ekonomisk stabilitet. För 2015 var det ett minus, vilket låg helt i linje med budget, och medlen för att täcka underskottet tas från ändamålsbestämda medel.

Vad gäller finansiering är det alltid svårt att sja om den framtida utvecklingen. En osäkerhetsfaktor är att vi ser en negativ nedgång i antalet medlemmar.

HRFs intressepolitiska arbete förhåller sig hela tiden till den aktuella samhällsutvecklingen, men även där är framtiden oklar, inte minst när det gäller vad som kommer att hända inom svensk hörselvård. Denna fråga är under kontinuerlig bevakning.

Forskning och utveckling

HRF ger stöd till Stiftelsen Hörselforskningsfonden som årligen fördelar bidrag till teknisk, medicinsk och beteendevetenskaplig forskning. Under 2015 tilldelades tretton forskningsprojekt sammanlagt 1 450 000 kronor till forskning inom hörselområdet.

Forskningsinstitutet Hörselbron är ett aktiebolag som ägs till 100 procent av HRF. Hörselbron ska vara en objektiv och neutral resurs tillgänglig för alla intressenter inom hörsel.

Hörselbrons kärnverksamhet är forskning, metod och teknikutveckling. Affärsidén för bolaget är att erbjuda bra tjänster och kompetens inom hörselområdet.

Lika Unika

HRF är medlem i Lika Unika, som är en samarbetsorganisation med sex svenska riksförbund från funktionshinderrörelsen. Federationen bildades 2009 för att gemensamt agera och påverka kring ökad delaktighet i samhället för personer som har en funktionsnedsättning. Federationens fokus är mänskliga rättigheter. Medlemsförbund, utöver HRF, är Neuroförbundet, Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar (RBU), Synskadades Riksförbund (SRF), Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB) samt Sveriges Dövas Riksförbund (SDR).

HRFs representation i Lika Unikast styrelse under året har varit Jan-Peter Strömgren och Agneta Österman. Sune Wadenheim sitter i Lika Unikast valberedning. Birgitta Tell har varit revisor i Lika Unika.

Samverkan med andra organisationer

HRF var under året representerat i åtta andra organisationer.

HRF fortsatte samarbetet i Ordförandegruppen med de övriga hörselförbunden – Barnplantorna, Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB), Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn (DHB), Sveriges Dövas Riksförbund (SDR), Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDU), Dövblind Ungdom (DBU), Unga Hörselskadade (UH) och Vuxendöva i Sverige (ViS). Under året har framför allt tolk- och skolfrågan stått på dagordningen.

HRF har styrelserepresentation i Stiftelsen Svenska Kommittén för Rehabilitering (SVCR).

HRFs ledamot har varit Kaljo Kimber. SVCR ger årligen ett anslag som har varit betydelsefullt och gett möjlighet att genomföra olika verksamheter.

Förbundet var bland annat också aktivt i Svenska Audiologiska Sällskapet (SAS), som består av samtliga yrkesföreningar inom det audiologiska området samt andra branschorganisationer.

Unga Hörselskadade (UH)

HRF lämnade, precis som tidigare år, ekonomiskt bidrag till Unga Hörselskadade(UH). UH var adjungerade till förbundsstyrelsen, men hade inte möjlighet att närvara vid alla möten, HRF hade en representant i UHs styrelse.

Utöver det sedvanliga stödet gick förbundet in med stöd till UHs medverkan i Almedalen.

UHs "Slingpatrullen" besökte och bedömde 106 olika arrangemang, av dem hade 47 procent teleslinga, 27 procent hade teckenspråkstolk och tre stycken hade skrivtolk. Jämförande

resultat över en flerårsperiod visar att utvecklingen går mycket långsamt, i det närmaste ingen ökning alls.

Användning av finansiella instrument

Hörselskadades Riksförbund, HRF, väljer från fall till fall om gåvor i form av fonder eller aktier ska säljas direkt eller vara kvar som långsiktig placering. Primärt arbetar HRF med ränteplaceringar. Då fonder eller aktier behålls arbetar förbundet efter den policy som finns på hemsidan.

Icke-finansiella upplysningar

HRF har kollektivavtal och arbetar kontinuerligt med anställnings- och arbetsvillkor. Som komplement till kollektivavtalet finns tjänstemannareglemente och omfattande personalinformation. Löpande arbetar HRF med frågor som rör jämställdhet, föräldraledighet, arbetsmiljö, rehabilitering och kompetensutveckling.

HRF har en sponsringspolicy för val av samarbetspartners. Det pågår även ett arbete med att ta fram en värdegrund, som kommer ligga till grund för översyn av val av samarbetsparter och leverantörer.

Generalsekreteraren, förbundets högste tjänsteman, leder förbundskansliets arbete och är ansvarig för att förbundsstyrelsens beslut verkställs.

Övrig information

Hörselskadades Riksförbund (HRF) har följande 90-kontonummer:
plusgiro 90 00 73-8, 90 03 14-6 och bankgiro 900-0738.

Webb: www.hrf.se

Resultat och balansräkning

Resultaträkning - koncernen

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2015</i>	<i>2014</i>
Verksamhetsintäkter			
Medlemsavgifter		2 397	2 059
Bidrag	2, 3	54 118	54 098
Fonder		1 611	1 845
Övriga intäkter	4	7 274	9 373
Summa verksamhetsintäkter		65 400	67 375
Verksamhetskostnader			
Handelsvaror		-1 215	-1 245
Övriga externa kostnader	5	-30 739	-25 552
Personalkostnader	6	-33 853	-33 046
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-692	-814
Summa verksamhetskostnader		-66 499	-60 657
Verksamhetsresultat	7	-1 099	6 718
Resultat från finansiella poster			
Resultat från värdepapper		21	40
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		58	147
Räntekostnader och liknande resultatposter		-1	-
Resultat efter finansiella poster		-1 021	6 905
Resultat före skatt		-1 021	6 905
Skatt på årets resultat	8	-33	-55
Årets resultat		-1 054	6 850
Fördelning av årets resultat			
Årets resultat enligt resultaträkning		-1 054	6 850
Avsättning till reservfond		-	-
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år		1 224	-
Reservering av ändamålsbestämda medel som inte utnyttjas		-	-5 000
Kvarstående belopp för året		170	1 850

Balansräkning - koncernen

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten och liknande	9	—	169
		—	169
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	10	566	756
		566	756
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	12	1	1
		1	1
Summa anläggningstillgångar		567	926
Omsättningstillgångar			
Varulager m m			
Handelsvaror		294	332
Varulager gåvomaterial		697	353
		991	685
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		808	1 195
Övriga fordringar		3 011	2 183
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	13	1 512	1 412
		5 331	4 790
Kortfristiga placeringar		3 559	2 854
Kassa och bank			
Kassa och bank		25 157	26 426
		25 157	26 426
Summa omsättningstillgångar		35 038	34 755
SUMMA TILLGÅNGAR		35 605	35 681

Balansräkning - koncernen

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	14		
Bundna reserver		258	258
Ändamålsbestämda medel		7 376	8 600
Balanserat resultat		19 168	11 094
Årets resultat		-1 054	6 850
Summa eget kapital		<u>25 748</u>	<u>26 802</u>
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		2 634	1 985
Aktuell skatteskuld		44	109
Övriga skulder		1 787	1 683
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	15	<u>5 392</u>	<u>5 102</u>
		<u>9 857</u>	<u>8 879</u>
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		<u>35 605</u>	<u>35 681</u>

Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser - koncernen

<i>Belopp i tkr</i>	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
Ställda säkerheter	Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		
Garantiåtaganden, PRI, 2% av pensionsskulden	<u>413</u>	<u>384</u>
	413	384

Kassaflödesanalys - koncernen

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2015</i>	<i>2014</i>
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster	16	-1 021	6 905
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet		<u>692</u>	<u>814</u>
		-329	7 719
Betald inkomstskatt		<u>-33</u>	<u>-47</u>
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		-362	7 672
<i>Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital</i>			
Ökning(-)/Minskning(+) av varulager		-306	68
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelsefordringar		-541	-1 073
Ökning(+)/Minskning(-) av rörelseskulder		<u>978</u>	<u>1 568</u>
Kassaflöde från den löpande verksamheten		<u>-231</u>	<u>8 235</u>
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-333	-236
Förvärv av finansiella tillgångar		<u>-705</u>	<u>-481</u>
Kassaflöde från investeringsverksamheten		<u>-1 038</u>	<u>-717</u>
Årets kassaflöde		-1 269	7 518
Likvida medel vid årets början		<u>26 426</u>	<u>18 908</u>
Likvida medel vid årets slut	17	25 157	26 426

Resultaträkning - Förbundet

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2015</i>	<i>2014</i>
Verksamhetsintäkter			
Medlemsavgifter		2 397	2 059
Bidrag	2, 3	54 118	54 098
Fonder		1 611	1 845
Övriga intäkter	4	3 243	4 473
Summa verksamhetsintäkter		61 369	62 475
Verksamhetskostnader			
Övriga externa kostnader	5	-30 600	-24 572
Personalkostnader	6	-31 385	-30 538
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-687	-809
Summa verksamhetskostnader		-62 672	-55 919
Verksamhetsresultat	7	-1 303	6 556
Resultat från finansiella poster			
Nedskrivning andelar i koncernföretag		–	-1 305
Resultat från värdepappersinnehav		21	40
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		58	145
Resultat efter finansiella poster		-1 224	5 436
Årets resultat		-1 224	5 436
Fördelning av årets resultat			
Årets resultat enligt resultaträkning		-1 224	5 436
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år		1 224	0
Reservering av ändamålsbestämdamedel som inte utnyttjas		0	-5 000
Kvarstående belopp för året		0	436

Balansräkning - Förbundet

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten och liknande	9	—	169
		—	169
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier	10	561	746
		561	746
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	11	750	750
Andra långfristiga värdepappersinnehav	12	1	1
		751	751
Summa anläggningstillgångar		1 312	1 666
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager m m</i>			
Varulager gåvomaterial		697	353
Varulager profilprodukter		205	242
		902	595
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		295	454
Övriga fordringar		2 879	2 106
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	13	1 497	1 399
		4 671	3 959
Kortfristiga placeringar		3 559	2 854
<i>Kassa och bank</i>			
Kassa och bank		22 616	24 695
		22 616	24 695
Summa omsättningstillgångar		31 748	32 103
SUMMA TILLGÅNGAR		33 060	33 769

Balansräkning - Förbundet

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	14		
Donationskapital		258	258
Ändamålsbestämda medel		7 376	8 600
Balanserat resultat		18 552	11 892
Årets resultat		-1 224	5 436
		<u>24 962</u>	<u>26 186</u>
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		2 459	1 971
Övriga skulder		1 521	1 400
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	15	<u>4 118</u>	<u>4 212</u>
		<u>8 098</u>	<u>7 583</u>
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		<u>33 060</u>	<u>33 769</u>

Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser - Förbundet

<i>Belopp i tkr</i>	<i>2015-12-31</i>	<i>2014-12-31</i>
Ställda säkerheter	Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		
Garantiåtaganden, PRI, 2% av pensionsskulden	<u>413</u>	<u>384</u>
	413	384

Kassaflödesanalys - Förbundet

<i>Belopp i tkr</i>		<i>2015</i>	<i>2014</i>
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster	16	-1 224	5 436
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet		687	2 114
		<u>-537</u>	<u>7 550</u>
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		-537	7 550
<i>Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital</i>			
Ökning(-)/Minskning(+) av varulager		-307	71
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelsefordringar		-712	-812
Ökning(+)/Minskning(-) av rörelseskulder		515	997
Kassaflöde från den löpande verksamheten		<u>-1 041</u>	<u>7 806</u>
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-333	-236
Förvärv av finansiella tillgångar		-705	-481
Kassaflöde från investeringsverksamheten		<u>-1 038</u>	<u>-717</u>
Årets kassaflöde		-2 079	7 089
Likvida medel vid årets början		24 695	17 606
Likvida medel vid årets slut	17	22 616	24 695

Noter

Belopp i tkr om inget annat anges

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och enligt Bokföringsnämndens allmänna råd BFAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Tillgångar

Materiella och immateriella anläggningstillgångar

Materiella och immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår förutom inköpspriset även utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet.

Avskrivningar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod eftersom det återspeglar den förväntade förbrukningen av tillgångens framtida ekonomiska fördelar. Avskrivningen redovisas som kostnad i resultaträkningen.

	<i>Nyttjandeperiod</i>
Inventarier, verktyg och installationer	5 år
Datorer m.m.	3 år
Balanserade utgifter för utveckling och liknande arbeten	5 år

Leasing

Operationella leasingavtal

Alla organisationens leasingavtal redovisas som operationella, dvs leasingavgiften (inklusive förhöjd förstagångshyra) redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden.

Varulager

Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Därvid har inkuransrisk beaktats. Anskaffningsvärdet beräknas enligt först in- först ut- principen. I anskaffningsvärdet ingår förutom utgifter för inköp även utgifter för att bringa varorna till deras aktuella plats och skick.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder redovisas i enlighet med kapitel 11 (Finansiella instrument värderade utifrån anskaffningsvärdet) i BFAR 2012:1.

Redovisning i och borttagande från balansräkningen

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när företaget blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från tillgången har upphört eller reglerats. Detsamma gäller när de risker och fördelar som är förknippade med innehavet i allt väsentligt överförs till annan part och företaget inte längre har kontroll över den finansiella tillgången. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgjorts eller upphört.

Värdering av finansiella tillgångar

Finansiella tillgångar värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärde, inklusive eventuella transaktionsutgifter som är direkt hänförliga till förvärvet av tillgången.

Finansiella omsättningstillgångar värderas efter första redovisningstillfället till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Kundfordringar och övriga fordringar som utgör omsättningstillgångar värderas individuellt till det belopp som beräknas inflyta.

Finansiella anläggningstillgångar värderas efter första redovisningstillfället till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar och med tillägg för eventuella uppskrivningar.

Räntebärande finansiella tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden.

Vid värdering till lägsta värdets princip respektive vid bedömning av nedskrivningsbehov anses företagets finansiella instrument som innehas för riskspridning ingå i en värdepappersportfölj och värderas därför som en post.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda efter avslutad anställning

Klassificering

Planer för ersättningar efter avslutad anställning klassificeras som antingen avgiftsbestämda eller förmånsbestämda.

Avgiftsbestämda planer

Vid avgiftsbestämda planer betalas fastställda avgifter till ett annat företag, normalt ett försäkringsbolag, och har inte längre någon förpliktelse till den anställde när avgiften är betald. Storleken på den anställdes ersättningar efter avslutad anställning är beroende av de avgifter som har betalats och den kapitalavkastning som avgifterna ger.

Förmånsbestämda planer

Planer för vilka pensionspremier betalas redovisas som avgiftsbestämda vilket innebär att avgifterna kostnadsförs i resultaträkningen.

Företag har valt att tillämpa de förenklingsregler som finns i BFNAR 2012:1.

I de fall pensionsförpliktelser har tryggats genom överföring av medel till en pensionsstiftelse redovisas en avsättning i de fall stiftelsens förmögenhet värderas till marknadsvärde understiger förpliktelsen. I de fall stiftelsens förmögenhet överstiger förpliktelsen redovisas ingen tillgång.

Ändamålsbestämda medel

I posten Ändamålsbestämda medel i eget kapital redovisas ännu inte förbrukade gåvor och andra ändamålsbestämda medel. Se även noten till eget kapital.

Ansvarsförbindelser

En ansvarsförbindelse redovisas inom linjen när det finns:

En möjlig förpliktelse som härrör till följd av inträffade händelser och vars förekomst endast kommer att bekräftas av en eller flera osäkra framtida händelser, som inte helt ligger inom företagets kontroll, inträffar eller uteblir.

En befintlig förpliktelse till följd av inträffade händelser, men som inte redovisas som skuld eller avsättning eftersom det inte är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen eller förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet.

Medlemsavgifter

Medlemsavgifter omfattar inbetalningar för medlemskap i organisationen. Medlemsavgifter redovisas vid inbetalning från medlemmen och intäktsredovisas över den tidsperiod som avses.

Gåvor och bidrag

En transaktion i vilken organisationen tar emot en tillgång eller en tjänst som har ett värde utan att ge tillbaka motsvarande värde i utbyte är en gåva eller ett erhållit bidrag. Om tillgången eller tjänsten erhålls därför att organisationen uppfyllt eller kommer att uppfylla vissa villkor och om organisationen har en skyldighet att återbetala till motparten om villkoren inte uppfylls, är det ett erhållit bidrag. Är det inget bidrag är det en gåva.

Gåvor

Gåvor redovisas som huvudregel som intäkt när de erhålls. Gåvor värderas som huvudregel till verkligt värde.

Bidrag

Erhållna bidrag värderas till det verkliga värdet av den tillgång som organisationen fått eller kommer att få.

Nettoomsättning

Intäkt vid försäljning av varor redovisas normalt vid försäljningstillfället. Prenumerationer redovisas som intäkt linjärt över prenumerationstiden.

Försäljning av varor

Vid försäljning av varor redovisas intäkten vid leverans.

Ränta och utdelning

Intäkt redovisas när de ekonomiska fördelarna som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla företaget samt när inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Koncernredovisning

Dotterföretag

Dotterföretag är företag i vilka förbundet direkt eller indirekt innehar mer än 50 % av röstetallet eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande. Bestämmande inflytande innebär en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Redovisningen av rörelseförvärv bygger på enhetssynen. Det innebär att förvärvsanalysen upprättas per den tidpunkt då förvärvaren får bestämmande inflytande. Från och med denna tidpunkt ses förvärvaren och den förvärvade enheten som en redovisningsenhet. Tillämpningen av enhetssynen innebär vidare att alla tillgångar (inklusive goodwill) och skulder samt intäkter och kostnader medräknas i sin helhet även för delägda dotterföretag.

Anskaffningsvärdet för dotterföretag beräknas till summan av verkligt värde vid förvärvstidpunkten för erlagda tillgångar med tillägg av uppkomna och övertagna skulder samt emitterade eget kapitalinstrument, utgifter som är direkt hänförliga till rörelseförvärvet samt eventuell tilläggsköpeskilling. I förvärvsanalysen fastställs det verkliga värdet, med några undantag, vid förvärvstidpunkten av förvärvade identifierbara tillgångar och övertagna skulder samt minoritetsintresse. Minoritetsintresse värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Från och med förvärvstidpunkten inkluderas i koncernredovisningen det förvärvade företags intäkter och kostnader, identifierbara tillgångar och skulder liksom eventuell uppkommen goodwill eller negativ goodwill.

Redovisningsprinciper i Förbundet

Redovisningsprinciperna i förbundet överensstämmer med de ovan angivna redovisningsprinciperna i koncernredovisningen.

Not 2 Vidareförmedlade bidrag

	<i>2015</i>	<i>2014</i>
<i>Koncernen</i>		
Vidareförmedlade bidrag	<u>300</u>	<u>300</u>
	300	300
<i>Förbundet</i>		
Vidareförmedlade bidrag	<u>300</u>	<u>300</u>
	300	300

Not 3 Gåvor och bidrag*Bidrag som redovisats som intäkt*

	<i>2015</i>	<i>2014</i>
<i>Koncernen</i>		
Insamlade medel:		
Allmänheten	<u>45 282</u>	<u>44 936</u>
Summa insamlade medel	45 282	44 936
Offentliga bidrag:		
Staten	<u>8 836</u>	<u>9 162</u>
Summa offentliga bidrag	8 836	9 162
Summa bidrag	54 118	54 098
<i>Förbundet</i>		
Insamlade medel:		
Allmänheten	<u>45 282</u>	<u>44 936</u>
Summa insamlade medel	45 282	44 936
Offentliga bidrag:		
Staten	<u>8 836</u>	<u>9 162</u>
Summa offentliga bidrag	8 836	9 162
Summa bidrag	54 118	54 098

Not 4 Övriga intäkter

	2015	2014
<i>Koncernen</i>		
Deltagaravgift	24	221
Försäljning, sponsring, reklam och annonser	6 281	7 130
Arvfondsbidrag	214	1 170
Övriga bidrag	755	852
	<u>7 274</u>	<u>9 373</u>
<i>Förbundet</i>		
Deltagaravgift	24	221
Försäljning, sponsring, reklam och annonser	2 250	2 230
Arvfondsbidrag	214	1 170
Övriga bidrag	755	852
	<u>3 243</u>	<u>4 473</u>

Not 5 Övriga externa kostnader

	2015	2014
<i>Koncernen</i>		
Lokalkostnader	-4 670	-4 324
Kontorsmaterial/trycksaker	-1 435	-1 198
Porto/telekostnader	-3 763	-4 191
Tryckkostnader	-1 114	-1 386
Konsultkostnader	-5 913	-3 216
Konferenskostnader	-972	-1 687
Kontorsersättning	-2 074	-1 873
Lämnade bidrag etc.	-1 807	-1 916
Resekostnader	-1 761	-1 642
Annonsering/reklam/PR	-1 967	-620
Övrigt	-5 263	-3 499
Summa övriga externa kostnader	<u>-30 739</u>	<u>-25 552</u>
<i>Förbundet</i>		
Lokalkostnader	-4 651	-4 253
Kontorsmaterial/trycksaker	-1 435	-1 198
Porto/telekostnader	-3 752	-3 867
Tryckkostnader	-1 102	-1 386
Konsultkostnader	-6 749	-3 096
Konferenskostnader	-972	-1 687
Kontorsersättning	-2 074	-1 873
Lämnade bidrag etc.	-1 807	-1 916
Resekostnader	-1 726	-1 600
Annonsering/reklam/PR	-1 851	-540
Övrigt	-4 481	-3 156
Summa övriga externa kostnader	<u>-30 600</u>	<u>-24 572</u>

Not 6 Anställda, personalkostnader och arvoden till styrelse

Medelantalet anställda	2015	varav män	2014	varav män
Förbundet				
Sverige	65	29%	66	29%
Dotterföretag				
Sverige	3	33%	3	33%
Koncernen totalt	68	29%	69	29%

Redovisning av könsfördelning i företagsledningar

	2015-12-31 <i>Andel kvinnor</i>	2014-12-31 <i>Andel kvinnor</i>
Förbundet		
Styrelsen	73%	73%
Övriga ledande befattningshavare	40%	40%
Koncernen totalt		
Styrelsen	45%	45%
Övriga ledande befattningshavare	43%	43%

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader, inklusive pensionskostnader

	2015		2014	
	<i>Löner och ersättningar</i>	<i>Sociala kostnader</i>	<i>Löner och ersättningar</i>	<i>Sociala kostnader</i>
Förbundet	21 755	8 619	21 951	7 621
(varav pensionskostnad)	1)	(2 960)	1)	(1 600)
Dotterföretag	1 594	845	1 594	889
(varav pensionskostnad)		(339)		(382)
Koncernen totalt	23 349	9 464	23 545	8 510
(varav pensionskostnad)	2)	(3 299)	2)	(1 982)

1) Av förbundets pensionskostnader avser 115 (f.å. 112) företagets ledning avseende

1 (1) personer. Företagets utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 3 806 (f.å. 3 215).

2) Av koncernens pensionskostnader avser 360 (f.å. 351) företagets ledning avseende.

2 (2) personer. Koncernens utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 3 806 (f.å. 3 215).

Löner och andra ersättningar fördelade mellan styrelseledamöter m.fl. och övriga anställda

	<u>2015</u>		<u>2014</u>	
	<i>Styrelse och generalsekreterare</i>	<i>Övriga</i>	<i>Styrelse och generalsekreterare</i>	<i>Övriga</i>
Förbundet	2 722	19 033	2 645	19 306
(varav tantiem o.d.)	(-)		(-)	
Dotterföretag	784	810	741	855
(varav tantiem o.d.)	(-)		(-)	
Koncernen totalt	<u>3 506</u>	<u>19 843</u>	<u>3 386</u>	<u>20 161</u>
(varav tantiem o.d.)	(-)		(-)	

Avgångsvederlag

Generalsekreterarens uppsägningsvillkor följer kollektivavtalet. Uppsägningstiden från Forskningsinstitutet Hörselbrons ABs sida är 12 månader för VD.

Not 7 Operationell leasing**Leasingavtal där företaget är leasetagare***Koncernen*

*Framtida minimileaseavgifter avseende icke
uppsägningsbara operationella leasingavtal*

	<u>2015-12-31</u>	<u>2014-12-31</u>
Inom ett år	1 739	2 724
Mellan ett och fem år	9 604	13 363
Senare än fem år	—	—
	<u>11 343</u>	<u>16 087</u>

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Räkenskapsårets kostnadsförda leasingavgifter	3 800	3 894

Hyra för kontorslokaler uppgår till 3 143 (f.å. 3 134).

Förbundet

*Framtida minimileaseavgifter avseende icke
uppsägningsbara operationella leasingavtal*

	<u>2015-12-31</u>	<u>2014-12-31</u>
Inom ett år	1 739	2 724
Mellan ett och fem år	9 604	13 363
Senare än fem år	—	—
	<u>11 343</u>	<u>16 087</u>

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Räkenskapsårets kostnadsförda leasingavgifter	3 800	3 894

Hyra för kontorslokaler uppgår till 3 143 (f.å. 3 134).

Not 8 Skatt på årets resultat

	2015	2014
<i>Koncernen</i>		
Aktuell skattekostnad	<u>-33</u>	<u>-55</u>
	-33	-55

Avstämning av effektiv skatt

	2015		2014	
<i>Koncernen</i>	<i>Procent</i>	<i>Belopp</i>	<i>Procent</i>	<i>Belopp</i>
Skattemässigt resultat exklusive förbundet ¹⁾		152		250
Skatt enligt gällande skattesats för dotterbolagen	22,0%	-33	22,0%	-55
Redovisad effektiv skatt	22,0%	-33	22,0%	-55

1) Förbundet är inget skattesubjekt.

Not 9 Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten och liknande

	2015-12-31	2014-12-31
<i>Koncernen</i>		
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	<u>847</u>	<u>847</u>
Vid årets slut	847	847
 Netto anskaffningsvärde	 847	 847
 <i>Ackumulerade avskrivningar</i>		
Vid årets början	-678	-508
Årets avskrivning	<u>-169</u>	<u>-170</u>
Vid årets slut	-847	-678
 Redovisat värde vid årets slut	 <u>-</u>	 <u>169</u>
	2015-12-31	2014-12-31
<i>Förbundet</i>		
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	<u>847</u>	<u>847</u>
Vid årets slut	847	847
 <i>Ackumulerade avskrivningar</i>		
Vid årets början	-678	-508
Årets avskrivning	<u>-169</u>	<u>-170</u>
Vid årets slut	-847	-678
 Redovisat värde vid årets slut	 <u>-</u>	 <u>169</u>

Not 10	Inventarier	2015-12-31	2014-12-31
<i>Koncernen</i>			
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>			
Vid årets början		9 960	11 770
Nyanskaffningar		333	236
Avyttringar och utrangeringar		—	-2 046
Vid årets slut		10 293	9 960
<i>Ackumulerade avskrivningar</i>			
Vid årets början		-9 204	-10 605
Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar		—	2 046
Årets avskrivning		-523	-645
Vid årets slut		-9 727	-9 204
Redovisat värde vid årets slut		566	756
		2015-12-31	2014-12-31
<i>Förbundet</i>			
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>			
Vid årets början		9 869	11 679
Nyanskaffningar		333	236
Avyttringar och utrangeringar		—	-2 046
Vid årets slut		10 202	9 869
<i>Ackumulerade avskrivningar</i>			
Vid årets början		-9 123	-10 530
Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar		—	2 046
Årets avskrivning på anskaffningsvärden		-518	-639
Vid årets slut		-9 641	-9 123
Redovisat värde vid årets slut		561	746
Not 11	Andelar i koncernföretag	2015-12-31	2014-12-31
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>			
Vid årets början		2 055	1 750
Ovillkorat aktieägartillskott		—	305
Vid årets slut		2 055	2 055
<i>Ackumulerade nedskrivningar</i>			
Vid årets början		-1 305	—
Årets nedskrivningar		—	-1 305
Vid årets slut		-1 305	-1 305
Redovisat värde vid årets slut		750	750

Spec av förbundets innehav av andelar i koncernföretag

Dotterföretag / Org nr / Säte	Antal andelar	Andel i % i)	<u>2015-12-31</u>	<u>2014-12-31</u>
			Redovisat värde	Redovisat värde
HRF Hörteknik AB, 556331-7634, Stockholm	30 000	100,0	300	300
Forskningsinstitutet Hörselbron AB, 556835-0663, Stockholm	500	100,0	450	450
			<u>750</u>	<u>750</u>

i) Ägarandelen av kapitalet avses, vilket även överensstämmer med andelen av rösterna för totalt antal aktier.

Not 12 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	<u>2015-12-31</u>	<u>2014-12-31</u>
<i>Koncernen</i>		
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början (Stiftelsen Rikstolkjänst)	<u>1</u>	<u>1</u>
Vid årets slut	1	1
<i>Förbundet</i>		
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början (Stiftelsen Rikstolkjänst)	<u>1</u>	<u>1</u>
Vid årets slut	1	1

Not 13 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	<u>2015-12-31</u>	<u>2014-12-31</u>
<i>Koncernen</i>		
Förutbetalda hyror	872	808
Övriga poster	<u>640</u>	<u>604</u>
	1 512	1 412
<i>Förbundet</i>		
Förutbetalda hyror	853	803
Övriga poster	<u>644</u>	<u>596</u>
	1 497	1 399

Not 14 Eget kapital

2015-12-31				
<i>Koncernen</i>	<i>Donations- kapital</i>	<i>Ändamåls- bestämda medel</i>	<i>Bal.res inkl årets resultat</i>	<i>Summa eget kapital</i>
Ingående balans	258	8 600	17 944	26 802
Ändamålsbestämt av styrelsen		-1 224	1 224	–
Årets resultat			-1 054	-1 054
Vid årets utgång	258	7 376	18 114	25 748

2015-12-31				
<i>Förbundet</i>	<i>Donations- kapital</i>	<i>Ändamåls- bestämda medel</i>	<i>Bal.res inkl årets resultat</i>	<i>Summa eget kapital</i>
Ingående balans	258	8 600	17 328	26 186
Ändamålsbestämt av styrelsen		-1 224	1 224	–
Årets resultat			-1 224	-1 224
Vid årets utgång	258	7 376	17 328	24 962

Not 15 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2015-12-31	2014-12-31
<i>Koncernen</i>		
Upplupna löner	769	730
Semesterlöner	1 187	1 110
Upplupna sociala avgifter	1 477	924
Upplupen komptid	663	811
Övriga interimsskulder	–	158
<i>Reserverade medel</i>		
NHS	–	291
SIH	7	–
Arvfondsprojekt	–	214
Bolivia	135	158
Övriga poster	1 154	706
	<u>5 392</u>	<u>5 102</u>
<i>Förbundet</i>		
Upplupna löner	769	730
Semesterlöner	1 096	1 008
Upplupna sociala avgifter	1 448	892
Upplupen komptid	663	811
Övriga interimsskulder	–	108
<i>Reserverade medel</i>		
NHS	–	291
Arvfondsprojekt	–	214
Bolivia	135	158
SIH	7	–
	<u>4 118</u>	<u>4 212</u>

Not 16 **Betalda räntor och erhållen utdelning**

	2015	2014
<i>Koncernen</i>		
Erhållen utdelning	1 611	1 845
Erhållen ränta	59	147
Erlagd ränta	–	–
	2015	2014
<i>Förbundet</i>		
Erhållen utdelning	1 611	1 845
Erhållen ränta	59	145
Erlagd ränta	–	–

Not 17 **Likvida medel**

	2015-12-31	2014-12-31
<i>Koncernen</i>		
<i>Följande delkomponenter ingår i likvida medel:</i>		
Banktillgodohavanden	25 157	26 426
	<u>25 157</u>	<u>26 426</u>
	2015-12-31	2014-12-31
<i>Förbundet</i>		
<i>Följande delkomponenter ingår i likvida medel:</i>		
Banktillgodohavanden	22 616	24 695
	<u>22 616</u>	<u>24 695</u>

Ovanstående poster har klassificerats som likvida medel med utgångspunkten att:

- De har en obetydlig risk för värdefluktuationer.
- De kan lätt omvandlas till kassamedel.
- De har en löptid om högst 3 månader från anskaffningstidpunkten.

Not 18 **Koncernuppgifter**

Inköp och försäljning inom koncernen

Av koncernens totala inköp och försäljning mätt i kronor avser 2 % av inköpen och 0 % av försäljningen andra företag inom hela den företagsgrupp som koncernen tillhör.

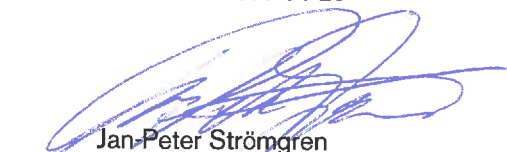
Av förbundets totala inköp och försäljning mätt i kronor avser 3 % av inköpen och 1 % av försäljningen andra företag inom hela den företagsgrupp som företaget tillhör.

Not 19 **Nyckeltalsdefinitioner**

Balansomslutning: Totala tillgångar

Soliditet: Totalt eget kapital / Totala tillgångar

Stockholm 2016-04-20

Jan-Peter Strömberg
Förbundsordförande

Eva Sten
Förbundskassör

Lars Lindberg

Carina Albertsson

Hans Ericson
Generalsekreterare

Marianne Morin

Eva Blomquist

Lena Thorén

Kristina Olsson

Sune Wadenheim

Agneta Österman

Vår revisionsberättelse har lämnats 2016-04-20

KPMG AB

Mikael Käll
Auktoriserad revisor

Birgitta Tell

Arne Andersson

Revisionsberättelse

Till kongressen i Hörselskadades Riksförbund, org. nr 802004-4510

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Hörselskadades Riksförbund för år 2015.

Styrelsens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av vår revision. Granskningen har utförts enligt god revisionssed. För den auktoriserade revisorn innebär detta att han eller hon utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att den auktoriserade revisorn följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur föreningen upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i föreningens interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderföreningens och koncernens finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dessas finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar samt stadgar

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Hörselskadades Riksförbund för år 2015.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i föreningen för att kunna bedöma om någon styrelseledamot har företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Vi tillstyrker att kongressen beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 20/4 2016

Arne Andersson

Birgitta Tell

KPMG AB

Mikael Käll
Auktoriserad revisor